23րդ ՏԱՐԻ 23me année Թիւ № 6328 3/16 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1906 ՈՒՐԲԱԹ 30 ՌԱՄԱԶԱՆ 1324 23րդ ՏԱՐԻ 23me année Թիւ № 6328

ԱՐԵՒԵԼՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 100 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 120 Ղրշ.
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆր.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
20 ՀԱՏ 1 ՂՐՈՒՇՆՈՑ ՓՈՒԼ
1 ՄԷՃԻՏԻ ՀԱՇԻՒԼ ԿԸՆԴՈՒՆՈՒԻ
10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ارەولك
درعلیەدە غلطەدە ارەولك غزتەسی ادارەخانەسی
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ. ՂԱԼԱԹԱ
DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
ARÉVÉLK
CONSTANTINOPLE, GALATA
10 ՓԱՐԱ

ՎԱՆՔԵՐՈՒ ԾԱԳՈՒՄԸ

Կրօնական կամ կղերական կամ մանաւանդ արդի իմաստով ըմբռնուած վանական խնդրոյն շուրջ չէ որ պիտի դառնայ մեր տեսութիւնը։

Վանքի սկզբնական ծագումը շատ աւելի հին է քան քրիստոնէական թուականը, ինչպէս որ վանք բառին նախնական նշանակութիւնն ալ տարբեր էր բոլորովին մեր այժմ ունեցած ըմբռնումէն։ Արամազդի բազմաթիւ տաճարներուն մէջ ամէնէն յարգիներէն ու սիրելիներէն մէկն էր «Վանատուր»ը, որ կը նշանակէ օթեւան կամ իջեւան հիւրընկալ, այսինքն հիւրընկալ կամ ասպնջական։ — Ինչ է պատճառ այդ տաճարներին ծագմանը կամ Արամազդին յատկացմանը, ոչ այլ ինչ, բայց եթէ սա որ Արամազդի մեհեանները իրենց՝ շրջակայ կամ յարակից շէնքերով վանք, այսինքն իջեւան կամ օթեւան կը շնորհէին բոլոր ճամբորդներուն առ հասարակ, առանց ազգի և ցեղի խտրութեան, կը կերակրէին զանոնք, գիշերը կը պահէին, ու յաջորդ օրը ճամբու կը դնէին։ Եւ կամ եթէ օդը արգելք ըլլար, այնչափ օր կը հիւրընկալէին, որչափ պէտք ըլլար։ Իսկ այս բոլորին փոխարէն բան մը չէին պահանջեր, ուրիշ բան է որ ճամբորդն ինքնին նուէր մը տար մեհեանին՝ իբրեւ շնորհակալութիւն վանատուր Արամազդին ըրած ասպնջականութեանը համար։

Այնպիսի հին դարերու մէջ երբ ճամբաներու վրայ ոչ պանդոկ, ոչ օթէլներ կային, ոչ շինուած պողոտաներ, ոչ ալ յղափոխութեան կամ մարդափոխութեան զգացում ու գաղափարը գոյութիւն ունէր, այս գործը [illegible] մարդկային ամէնէն աստուածային գործ միայն կը նկատուէին։ Ուստի կ'երկրպագուէր Արամազդ՝ իր վանատուր շնորհին համար յոյժ ջերմեռանդօրէն։ Իսկ մեհենին ծախքերը կը հոգացուէին թէ՛ ճամբորդներուն կամաւոր նուէրներէն, և թէ ընդհանուր հաւատացեալներու զանազան ժամանակներու և զանազան առիթներու մէջ ըրած նուիրատուութիւններէն, հողային, կալուածային, եղէն, դրամական, կենդանական, արմտիք, պտուղ, եւայլն եւայլն։ Իսկ զանոնք վարողները կամ մեհեանին ծառայողները քուրմերն էին, որոնք էին նաեւ նոյն ժամանակներու ամէնէն զարգացած մարդերը բաղդատմամբ ռամկական անհատներուն։ Զի մտաւորական մշակութեան համար համեմատաբար աւելի տրամադրելի ժամանակ կ'ունենային։

Ամէնէն առաջ Արամազդի մեհեանէն առնուած այս օրինակը շուտով տարածուեցաւ նաեւ միւս աստուածներուն մեհեանները, որով անոնք ալ սկսան միեւնոյն կերպով օթարան կամ իջեւան ընծայել ճամբորդներուն՝ միեւնոյն կամ քիչ շատ տարբեր պայմաններով։ Այնպէս որ այլ եւս մեհեան ու վանատեղի այսինքն իջեւանատեղի համանիշ դարձան։

Մինչեւ այսօր տակաւին գրեթէ բոլոր վանքերը յաւէտ կամ նուազ կը ծառայեն միեւնոյն ասպնջականութեան պահանջքին։ Որովհետեւ Քրիստոնէութիւնը, ինչպէս շատ մը սովորութիւններ և արարողութիւնները փոխ առաւ կռապաշտութենէն և սրբագործելով կամ ջնջափոխելով զանոնք՝ սկսաւ գործածել, այնպէս ալ հեթանոսաց դից ու դիցուհեաց ընծայուած վանատուր, հիւրընկալ տաճարներուն։ Ուստի լերանց մէջ մեհեանները եկեղեցիի վերածած ատեն՝ միեւնոյն նպատակին ալ յատկացուց զանոնք, և կամ բոլորովին նոր վանքեր եւ ուխտատեղիներ հաստատեց։

Բնական է թէ Քրիստոնէական վանքերը նոյէն կրօնաւորներ պիտի վարէին և իրենց ապրուստը ու ճամբորդներու ծախքը դարձեալ բաւ առաջնոյն հաւատացելոց ու ճանապարհորդաց կամաւոր նուէրներով պիտի հոգացուէին, ինչպէս կ'ըլլան մինչեւ ցարդ։ Վանքերէն շատերը ունէին իրենց շուրջը կամ մօտիկ գիւղերու մէջ վարելահողեր, արօտատեղիներ, այգեստաններ, պարտէզներ, բանջարանոցներ, ջրաղացքներ ձիթահանքներ, անտառակներ, թթաստաններ եւն. եւն., որոնք ամէնքն ալ կալուածատէրներէ նուիրուած են անոնց այլ և այլ առիթներ իբրեւ յիշատակ իրենց անուան կամ հոգեբաժին իրենց թողած ժառանգութեանը։

Նոյնպէս սկզբնական ժամանակներու մէջ ամէնէն աւելի այդ վանքերուն մէջ բնակող կրօնաւորներն էին, որ իմացական ու հոգեւոր մշակութեան կը նուիրէին ինքզինքնին, քանի որ աւելի իրենք էին այդ շատ ժամանակ կ'ունենային յատկացնելու, զերծ ըլլալով ապրուստի հոգերէ և ամէն պարզ քաղաքացիի յատուկ կարգ մը պարտականութիւններէ։

Բայց այն համեմատութեամբ՝ որ ճանապարհորդութեան պայմանները հետզհետէ բարեփոխուեցան մանաւանդ ճամբաներու և վճարովի իջեւանատեղիներու [illegible] վանքերու ուղեւորները պատսպարելու և հիւրընկալելու պէտքն ու պարտականութիւնները ալ աստիճանաբար նուազեցան, որով վանքերը իրենց նախնական գոյութեան հիմնական իրաւունքը կորսնցուցին թէպէտ, բայց չդադրեցան շարունակել իրենց դիրքն ու կայութիւնը, որ օր ըստ օրէ հոգեւոր և գրական պահանջներու սկսած էր գոհացում տալ, այն է աշխարհուրաց, հոգեւոր անձերու առանձնացումն ըլլալ, և անոնց ճգնողական ու հայեցողական կեանքին ու խուցերուն ծառայել։ Երբ այդ գաղափարներն ալ կամաց կամաց իրենց թարմութիւնն ու կենսականութիւնը կորսնցուցին, վանականները սկսան ուսման ու գրչութեան նուիրել ինքզինքնին գէթ մասամբ մը, հաստատելով իրենց մէջ դպրոցներ կամ վարժարաններ, որոնցմէ միայն կ'ելլէին երբեմն բոլոր գիտնականները, ուսուցիչները ու կղերութեան ընդհանուր անձերը։ Իսկ երբ որ վանքերէ դուրս ալ ուսում ու գիտութիւն ուսանելու միջոցները տրուեցան աշխարհիկ տարրին, այն ատեն վանքերու այդ բարոյական և կրթական առանձնայատկութիւններն ալ վերջ գտան, մանաւանդ որ աշխարհական կրթութիւնը շատ անգամ աւելի բարձր է ու աւելի օգտամատոյց աշխարհային կեանքի պէտքերուն։ Ահա այդ ատեն է որ վանքերը վերջնապէս կորսնցուցին իրենց նախկին փայլն ու կարեւորութիւնը։ Ահա թէ ինչո՛ւ լքուած, նուաղած, անշքացած են վանքերու ամենամեծ մասը։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԿԻՆԸ՝ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ ՄԷՋ

Ֆրանսացի կինը անհատականութիւն մըն է։ Անիկա պէտք չի թողուր քանի մը պահանջելու իրմէ, եթէ կը սիրէ։ Անիկա իր ընտանիքին մէջ գերիշխանութիւնը կը պաշտպանէ անպայմանօրէն կերպով, թէ՛ փոքր և թէ մեծ խնդիրներու մէջ և կրօնքը մեծ խնդիր մըն է իրեն համար։ Սնապաշտ կամ մոլեռանդ բառը ծաղրական կամ անկարեւոր նշանակութիւն մը ունի գերմաներէնի մէջ։ Բայց ֆրանսերէնի մէջ պատուոյ տիտղոսի մը արժէքն ունի ան։ Ֆրանսուհին հպարտութիւն կը զգայ երբ իրեն համար ըսեն թէ ջերմեռանդ ու մոլեռանդ կին մըն է. և շատ ուրախ կ'ըլլայ երբ իբր ջերմեռանդ կին մը ճանչցուի։ Անիկա կրօնքը իրեն առանձնայատուկ խնդիր մը կը նկատէ, ուրկէ այր մարդը բան չի հասկնար հիմնապէս, չզգար և լաւագոյն կը համարի չզբաղիլ ատով։ Կարծես թէ աշխարհականաց վերաբերեալ եկեղ. խորհուրդները իրեն համար միայն սահմանուած ըլլային, և Ֆրանսուհիք իրենց կեանքի գլխաւոր խնդիրները ըրած են զանոնք։ Օրինակի համար. մկրտութեան ատեն կնքամայրն է որ առաջին դերը կը կատարէ և ոչ թէ կնքահայրը։ Եկեղեցւոյ անդամակցութեան մտնելու առթիւ տըրուած օրհնութեան ատեն, ներկայացողը եթէ աղջիկ է, սպիտակ շղարշներով կը զարդարուի և գլուխն ալ պսակ մը կը դնէ։ Աղջկան՝ եկեղեցի մտնելէն առաջ ընտանիքին ու դրացի տուներու կիները կը հիանան անոր վրայ և եկեղեցւոյ մէջ ալ [illegible] ի սեւ սպիտակազգեստ ու շնորհալից «դաւանուկ»ին որ Եկեղեցւոյ անդամակցութեան ընդունուելու համար կը սպասէ սրտատրոփ։ Արարողութենէն ետք այդ դեռահաս աղջիկը օրուան դիւցազն է, ամենուն պաշտելին կ'ըլլայ. ամէն ոք անոր հետ խօսիլ կ'ուզէ, անոր քովէն քալել, անոր քովը կ'անձկայ, և չի կշտանար երեսն ի վեր նայելէ։ Մինչդեռ երբ Եկեղեցւոյ անդամակցութեան ներկայացողը մանչ ըլլայ, այս հանդիսաւորութեան և ո՛չ մին տեղի կ'ունենայ։ Հաւատացելոց բազմութիւնը շատ պաղ վերաբերութիւն մը կ'ունենայ հանդէպ անոր, և նոյն իսկ ընտանիքն ու ազգականներն ալ գրեթէ անտարբեր կ'ըլլան անոր համար։ Սովորաբար, անոր լուսանկար պատկերն ալ չեն առներ, ինչպէս սովորութիւն է ընել, երբ ներկայացողը աղջիկ մը ըլլայ։ Հարսանեկան արարողութեան ատեն ալ հարսը խորանին առջեւ իր թիկնածուին մէջ մեծարանքներով կը շրջապատուի, որոնք հարսին դիրքին ու յատկութեանց համեմատ կրնան աւելնալ։ Ահա՛, այս աստիճան փափկանկատ ու սիրալիր վարմանց համար Ֆրանսուհին երախտապարտ է իր Եկեղեցիին։ Իրեն ընծայուած այս պատիւներէն հրաժարիլ չուզելը բնական է։ Կրօնքէ բաժնուիլը, իր անհատականութենէն, իր ընտանեկան գերիշխանութենէն բաժնուիլ կը նշանակէ Ֆրանսուհիին համար։

Ամենուրեք կինն է աւանդութեանց պահպանիչը. բայց Ֆրանսայի մէջ մասնաւոր հանգամանք մը ունի ատիկա։ Այրը այնչափ սերտ վերաբերում մը չունի պատմական աւանդութեանց, մինչ կինը հակառակ է իր, այսինքն իր կանացի շրջանակին մէջ ո և է փոփոխութեան։ Կինն է որ ամփոփ ու ամբողջ կը պահէ ընկերական շէնքը, որուն մշտական տարրը ո՛չ թէ այրը, այլ կի՛նն է։ Կինն է որ պատուոյ եւ վայելքին ըմբռնումները կը մարմնացնէ եւ չի հանդուրժեր որ մարդ հակառակ վարուի անոնց։

Հետեւապէս, կրօնք եւ կրթութիւն, եկեղեցի եւ ընկերական երեւոյթ իրարմէ անբաժան են կնոջ երեւակայութեան մէջ։ Գիւղերու մէջ, փոքր քաղաքներու մէջ կնոջ՝ եկեղեցիի հանդէպ ունեցած լաւ յարաբերութիւնը նշան մըն է լաւագոյն շրջանակներու պատկանելուն, քան որչափ չեն իր հագուստը ու կապուստը եւ կենցաղավարութեան եղանակը։ Եթէ կինը խզէ այդ յարաբերութիւնները, իր վիճակակից կիներու եւ նոյն իսկ ինքն իրեն առջեւ կը կորսնցնէ իր դասակարգը եւ ատիկա ներքին ու արտաքին քայքայում մըն է կնոջ համար։ Ընկերային բարձր խաւերու մէջ եկեղեցասիրութիւնը բարձրագոյն ընտանեաց պատկանելու ձեւ մըն է, կամ լաւ եւս՝ ինքզինքը անհաւատ ժողովուրդէն տարբերելու միջոց մը։

Բայց այս բաւ չէ թէ կրօնքը սոսկ ընկերական կարեւորութիւն ունի Ֆրանսուհիին համար։ Պրըդանցի եւ Բրօվէնսցի կնոջ համար հաւատքը հոգեկան անհրաժեշտ պէտք մըն է։ Ֆրանսայի «խաւարակուռ» գաւառներուն մէջ չգտնուող մը իսկ կրնայ ինքնին գուշակել զայս, երբ առիթ ունենայ ֆրանսական ցուցահանդէսի մը մէջ շրջագայիլ. զի հոն պիտի տեսնէ Բօքէի, Լիւսիէն Սիմօնի, Տանեանցի գեղջուկ կիներ եկեղեցւոյ լարաներու առջեւ ծնրադրած կամ տօնավաճառի մը հրապարակին վրայ ցցուած խաչելութեան մը շուրջը պատկած են, եւ պիտի ճանչնայ այդ մոլեռանդ կանանց խոր եռանդը։ Նոյն իսկ Բարիզի մէջ, ուր հաւատքը վերջին աստիճան թոյլ է, գրեթէ ամէն գործաւոր կիներ, նախապէս խոստովանելէ ետք, Ծննդեան գիշերի պատարագին, կամ աւագ ուրբաթի չարչարանաց յիշատակին արարողութեան եւ կամ Զատկի առաւօտեան պատարագին ներկայ գտնուելէ ետ չեն կենար։ Բարիզի ամէն դասու պատկանող կանանց մէջ դժուար է գտնել կին մը որ Զատկէ Զատիկ, իր անկողնոյն վրայ չկախէ ձիթենւոյ օրհնուած ճիւղ մը։

Ամէն ոք գիտէ թէ կինը Եկեղեցւոյ պահպանողն է։ Եկեղեցւոյ տիրանալու համար պէտք է հնազանդել կինը անոր։ Բայց անիկա բռնութեամբ կարելի չէր ընել, այլ՝ համբերութեամբ և սիրով։ Ֆրանսուհին անկեղծ և ուղիղ նկարագիր մը ունի, սրամիտ է. իր խոստումը և իր կամքի այժը տոկուն են։ Ուստի հարկ է անոնց հոգիներուն վրայ ազդեցութիւն մը ձեռք բերել։ Մինչեւ ցարդ Եկեղեցին ըրաւ այդ բանը, կըրթութեան միջոցաւ որ իրեն վստահուած էր։ Դեռ հազիւ քսանը տարիէ ի վեր է որ ոչ-կրօնական ժողովրդական ու միջին վարժարաններ բացուեցան աղջկանց համար։ Կերպով մը բազմաթիւ են աղջկանց գիմնազիոնները իբր 5—6 տարիէ ի վեր. և իրապէս աշխարհիկ ոգին արդէն բաւական ազդեցութիւն ըրած է անոնց կրթութեան վրայ։ Այս վարժարաններէն դուրս կ'ելլէ Ֆրանսացի աղջկան նոր սերունդ մը, անկաշկանդ գաղափարներու ընդունակ։ Բայց ասոնք ալ որ լուսաւորուած են մտքով, սովրած են ճանչնալ ճշմարտութիւնը, և անոնք թողած են նախապաշարումները և այն իրենց նոր հաւատալիքները կը միացնեն այն փառաւոր յատկութեանց, որ Եկեղեցւոյ անմիջական պաշտպանողները կ'ընեն զիրենք։

Ֆրանսացի այրերը կը ճանչնան իրենց կիները և գիտեն անոնց հետ վարուելու կերպը։ Լայիկականները տեսան որ Եկեղեցւոյ դէմ իրենց պայքարն ամուլ պիտի մնայ, ցորչափ Եկեղեցին է կիները կըրթողը։ Ու սկսան աղջկանց նոր վարժարաններ բանալ։ Եկեղեցին ալ անմիջապէս ճանչնալով իրեն սպառնացող վտանգը կարելին ի գործ դրաւ արգիլելու համար աղջկանց աշխարհային կրթութիւնը, շատ համայնքներու մէջ վտարուեցան աշխարհային ձգտում ունեցող ուսուցչուհիները, ինչպէս վերջերս կը վտարուէին կրօնական միաբանութեանց քոյր-ուսուցչուհիները։ Աղջկանց գիմնազիոնները սկսան գործել, և բարձր դասակարգի ընկերութիւնը հաշտ աչօք չի նայիր անոնց աշակերտներուն։ Բայց անօգուտ է. աղջկանց աշխարհային կրթութիւնը կը յառաջդիմէ և Եկեղեցին չի կրնար արգիլել զայն։

Քաղաքակրթական այս պայքարը ցորչափ Ֆրանսացի արանց կողմէ Ֆրանսացի կանանց դէմ մղուած պայքար մը ըլլայ, այրերը անխուսափելի պարտութեան մը ենթակայ են։ Յաջողութիւնն այն ատեն յուսալի է, երբ այդ պայքարը լուսաւորուած [illegible], և կ'երեւայ թէ այդպէս պիտի ըլլայ ասկէ,

''ՆՈՅԷ ՖՐԱՅԷ ԲՐԷՍԷ,,

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՇՈՒՐՋԸ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Գ. Ա. Բիչմ Բարիզի մէջ հիմնած է ընկերութիւն մը, Էլիթ անուն, որուն նպատակն է ուժ տալ արուեստական ընտրութեան՝ մարդկային սեռին մէջ, եւ այսպէս բարւոքել մարդուն ֆիզիքական վիճակը, ինչպէս անասնաբոյծները կ'ընեն անասուններու համար։ Գ. Ա. Բիչմ գրքոյկի մը մէջ կը պարզէ այդ ընկերութեան հայեացքը։ Երկու հետաքրքրաշարժ հատուածներ կը քաղենք այդ գրքոյկէն։ Այդ հատուածներէն մէկուն մէջ, ուր նկարագրուած է ապագայ մարդկութիւնը, Գ. Բիչմ կ'ըսէ.

«Մէկ կողմէ կը տեսնենք ֆիզիքական և բարոյական թերութիւններէ զերծ անհատներ, որոնք իրարու հետ կ'ամուսնանան, իրենցմէ աւելի ընտիր յատկութիւններով օժտուած զաւակներու ծնունդ տալով։ Միւս կողմէ, հիւանդոտ, անկար, ֆիզիքապէս խաթարուած անհատներ ժառանգական ախտաւորութիւններ ունեցող զաւակներ կը ծնին։ Ակներեւ է թէ համբրաշխութեան սկզբունքը պարտք կը դնէ քաջառողջ մարդոց վրայ՝ ամոքելու տառապողներուն տառապանքները և զանոնք [illegible] այն ախտութիւններէն որոնց ենթակայ են, այսպէս քաղցրացնելով անոնց վիճակը։ Բայց այդ բաղդատուածներն ալ պարտք մը ունին, այն է չբազմանալ։»

Գրքոյկին միւս հատուածէն կը տեսնենք որ ամուսնութիւնները ինչպէս կը կնքուին Էլիթ ընկերութեան անդամներուն մէջ։

«Կը բաւէ իր այլազան արտայայտութեանց մէջ նկատի առնել այն բնազդը, որ իրարու կը մղէ երկու սեռերը, և ճըշդել թէ ինչ առնչութիւններ կան տարբեր սեռի պատկանող անձերու խառնուածքին միջեւ։ Մարդաբանական խորունկ ուսումնասիրութիւններու շնորհիւ միայն կարելի պիտի ըլլայ դասակարգել խառնուածքները, զորս պարտին ունենալ անհատները, որպէսզի իրենց միջեւ մեծ խնամութիւն մը գտնուի։

«Այդ դասակարգութիւնը կատարելէ յետոյ, այն քաջառողջ մարդոց վրայ պիտի կիրարկենք, որոնք ամուսնանալու տարիքին մէջ կը գտնուին։ Յետոյ միեւնոյն դասակարգին վերաբերող անհատները իրարու հետ յարաբերութեան մէջ պիտի դնենք այսպէս։

«Հաղորդակցութեան արդի արագ միջոցներով, այսօր դիւրին պիտի ըլլայ ո և է զբօսավայրի մէջ դէմ դէմի բերել յիսուն կամ հարիւր երիտասարդ և նոյնքան թուով ալ նորատի աղջիկ, խառնուածքի ու ներքին կազմութեան տեսակէտով կատարելապէս յարմար իրարու։ Այսպէս անոնք պատեհութիւն պիտի ունենան իրար ճանչնալու, փոխադարձաբար իրարու կապուելու անկեղծ և սեռական սիրով [illegible] անոնց մէջէն մէկը ընտրել։ [illegible] որ հոն գտնուող բոլոր թեկնածուներն ալ հակում կը զգան իրարու նկատմամբ։

«Այդ տեսակցութիւնները տեղի պիտի ունենան ամբողջ շաբաթ մը, Էլիթ ընկերութեան պաշտօնեաներու հսկողութեան տակ. ծնողքներն ալ պիտի կրնան իրենց զաւակներուն ընկերանալ, եթէ փափագին։ Հաճելի հաւաքոյթներ պիտի կազմուին, ուր երկու սեռէ երիտասարդները պիտի կրնան յարաբերութիւններ հաստատել, որոնք հաւանաբար ամուսնութեան պիտի յանգին ի վերջոյ։

«Այդ հաւաքոյթները պիտի սարքուին Էլիթի կողմէ ընդարձակ օթէլներու մէջ, մեծ քաղաքներու մօտ, ըլլա՛ն ջերմուկի կամ գիւղագնացներու յատուկ քաղաքներ։ Այդ օթէլները Թէլէմի ճշմարիտ աբբայարաններ պիտի ըլլան, աւելի մաքուր բարքերով։»

ԱՍՏԻ ԱՆԴԻ

Արեւելք, մանաւանդ օսմ. երկիրները, ուր այնքան երջանկութեամբ կ'ապրինք, աւելորդ է ըսել թէ, կը վայելէ նախախնամութեան պարգեւած ամէնատեսակ նպաստաւոր պայմաններ՝ բարեբերութիւն, առատութիւն և ամէն բանի կատարեալ յարմարութիւն, որով մեծ առաւելութիւններ ունի աշխարհի միւս մասերուն հետ բաղդատելով։ Արեւելքի բնակիչներն ալ, ուրիշ երկիրներու ազգերէն

«ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (3)

ԼԻԱՆ - ՆԵՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ՀԵՏԱԶՕՏԻՉԸ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ՈՂԲԵՐԳԱԿԱՆ ԳԻՇԵՐԸ

Հետապնդողներու ճամբուն վրայ գըտնուող ստուերը արդէն չէին ըլլար փախչողներու գնացքին, որոնք ստուերներու պէս կ'անհետանային, մէկ վայրկեան յետոյ երեւան գալու համար։ Գայլերու Բառուղին կ'ուղղուէին։

Մաթիէօ կամացօրէն կը մենախօսէր.

—Ա՛հ, սատանայ աւազակներ։ Մեր հետապնդումի [illegible] մէջ մոռցանք տեսնելու որ զոհ մը ձգա՞ծ են կառքին տեղը։

Բիէր կանգ առաւ։

—Իրաւունք ունիք. մեր [illegible] կը հետեւի թէ յարձակում և նոյն իսկ սպանութիւն գործուած է։

—Ուրեմն անոնց ետեւէն հասնելու է, շեշտեց Ռօժէն։

Արշաւը կրկնապատկուեցաւ. փախստականները զգալիօրէն կը կորսնցնէին իրենց առաջնութիւնը, ճամբու դարձուածքներու պատճառաւ։ Յանկարծ, այն վայրկեանին, երբ Մաթիէօ Թօվէլ գրեթէ բարձրաձայն կ'ըսէր. «Այս անգամ ետեւնուն հասանք, Պ. Ռօժէն», երեք մարդիկ անհետացան հին կաղնիի մը բունին ետին, հսկայ բազուկներով պատած։ Ծառի կատարը փոթորիկի ատեն կայծակահար եղած էր և կոճղը կանգուն մնացած, իբր նշանակ ծառայելով [illegible]։

Հետքերնին չկար մարդոց. կարծես թէ թռած էին անոնք։

Ռօժէն շատ զգածուած էր։

—Ահա տարօրինակ բան մը, ըսաւ։

—Ես ալ կը խոստովանիմ այդպէս ըլլալը։

Մաթիէօ Թօվէլ սոսկալի յիշոց մը արձակեց յետոյ երեսը խոժոռելով. թէեւ կը ջանար ինքզինքը զսպել, հակառակ յայտնապէս անհանգիստ ըլլալուն։

Բիէր որ Սէրխօլ հրահանը զարկաւ և գրպանէն փոքրիկ լապտեր մը վառեց, զոր անպատճառ միասին կ'առնէր, երբ գիշերը դուրս ելլէր։

—Երեք հոգիի դէմ երեք հոգի ենք ու զինուած. ուրեմն պաշտպանութեամբ գործենք։

Ու երեքը մէկտեղ յառաջացան հնաւուրց կաղնիին ուղղութեամբ։

Մաթիէօ գետնէն առաւ եղեւնիի չորցած խոշոր ճիւղ մը և բռնկցնելով զայն սկսաւ ջահի մը պէս գործածել։

Գայլերու Բառուղին, այդպէս լուսաւորուած, արուեստագէտի մը վրձինին արժանի վայրի ու նկարագեղ տեսարան մը կը պարզէր։

Մամռապատ ժայռերու, փլած քարերու հանդիպեցան։

Քայքայած հին աշտարակը խուզարկեցին։

Մացառուտներ խափանած էին մուտքը. ոչ մէկ փուշ տեղէն չէր խախտած։ Զոյգ մը բու խոյս տուաւ ջահին նշոյլներէն ահաբեկած, և ամէն ինչ լռութեան մէջ թաղուեցաւ դարձեալ։

—Զարմանալի բան, մրմնջեց Ռօժէն։

—Ուրուականներ են ասոնք, [illegible], ըսաւ Մաթիէօ։ Վա՛յ մեզի որ անոնց [illegible]։

Բիէր ընդմիջեց Մաթիէօյի խօսքը, ըսելով.

—Ոսկորէ ու միսէ ուրուականներ։ Ակներեւ է թէ անոնց անյայտացման եղանակին մէջ գաղտնիք մը կայ զոր չենք կրնար ըմբռնել. բայց դարձեալ կը պնդեմ որ կենդանի մարդիկ են անոնք։

—Մնաց որ, ճիչ մը լսեցինք. Թերեւս զոհ մը կայ. փնտռենք զայն։ Անշուշտ պիտի կրնանք գտնել այդ անսովոր երեւոյթին բանալին, առաջարկեց Ռօժէն։

Երեք ընկերները ետ դարձան։ Դիւրութեամբ գտան իրենց ճամբան, շնորհիւ փախստականներու կոտրած ճիւղերուն՝ իրենց խոլ արշաւի միջոցին։

Մաթիէօյի ձին, ծառի մը կապուած, ողբագին վրնջիւններ կ'արձակէր։

—Ա՜հ, Բօքօ մեռելի հոտ առեր է, ականջ դրէք, ըսաւ Մաթիէօ Թօվէլ։

—Է՛հ, ահաւասիկ թաշկինակ մը։

Բիէր աշխուժով ծռեցաւ թաշկինակին վրայ։ Նուրբ պաթիսթէ էր։

—Տարօրինակ չէ՞ն, ըսաւ։

Բայց ոտքի ելած ատեն տեսաւ որ իր գորշ գոյն տաբատին ծունկերը կը կրէին արեան լայն բիծ մը։

—Արի՛ւն։ Արդարեւ ոճիր մը գործուած է, բայց ո՞ւր է զոհը։

—Թերեւս հետերնին տարած են, առաջարկեց Մաթիէօ։

—Ո՛չ, իրենց փախուստին արգելք պիտի ըլլար։

Ռօժէն եղեւնիէ ջահը առնելով Մաթիէօյի ձեռքէն, գետնին վրայ ծռեցաւ։

—Աւասիկ արեան ուրիշ կաթիլներ, որոնց պէտք է հետեւինք։ Վիրաւորեալը քաշքշուած ըլլալու է, իր վրայ յարձակողներուն մեկնումէն յետոյ։

Արդարեւ քանի մը մեթր հեռուն նըշմարեցին չոր տերեւներուն վրայ փռուած մարմին մը։

Մաքուր հագուած էր և կը կրէր կապոյտ թաւիշէ տաբատ մը, միեւնոյն կերպասէն լայն թիկնոցակ մը և թուխ գոյն թրիքոյէ բաճկոնակ մը։

Սէրխօլի բժիշկը ծնրադրեց անծանօթին մօտ։

Ռօժէն և Մաթիէօ կրցածնուն չափ կը լուսաւորէին մարմինը, իրենց ձեռնոյն ջահերը ծռելով վիրաւորեալին կապուացած դէմքին վրայ։

Անծանօթը քառասնամեայ մը կ'երեւար։ Ալեխառն, երկայն ու խառնաշփոթ մօրուք մը կը կախուէր կուրծքին վրայ, գանգուր մազեր կը պատէին գլուխը, մեղմացնելով այդ բիրտ դիմագծութեան խիստ արտայայտութիւնը։

Արիւնի լայն արատ մը, տակաւին տաք, կտաւէ շապիկը կը գունաւորէր։

Տեղացի չէր։ Ոչ Մաթիէօ և ոչ ալ երկու եղբայրները տեսած ունէին զայն։

Բիէր, օտարականին կուրծքին վրայ ծռած, սրտի տրոփումը կը փնտռէր։ Վերջապէս ոտքի ելաւ։

—Մեռած չէ, բայց սիրտը շատ տկար կը բաբախէ։

—Թերեւս կարելի ըլլայ տանիլ զայն, ըսաւ Ռօժէն, կամ կենդանացնել, ճշմարտութիւնը հասկնալու համար։

Բիէր ցնցեց գլուխը. սակայն ուզեց փորձ մը ընել։

Շապիկը բանալով, անծանօթին կուրծքը մէջտեղ ելաւ։

Սեւ արեան ալիք մը եռալով ժայթքեց փոքր երեւոյթ ընծայող վէրքէ մը, որ առաջ եկած էր սուր գործիքի մը, դանակի մը կամ հերիւնի մը միջոցաւ։

Այդ արիւնառութիւնը սփոփանք պատճառեց օրհասականին։

Խոր հառաչ մը բխեց կողերէն։

Քաջալերուած, բժիշկը բժշկական փոքր տուփը բացաւ, զոր իր հետ առած էր, ու սկսաւ հապճեպ վիրադարմանութիւն մը կատարել։

Մաթիէօ, շուարած, սա հարցումը ըրաւ.

—Հիմա ի՞նչ պիտի ընենք այս մարդը։ Չէ կարելի շատ հեռուն փոխադրել։

—Մեր տունը պիտի տանինք, ըսաւ Ռօժէն։ Սէրխօլ երկու քայլ հեռու կը գտնուի և ամէնէն մօտակայ տունն է։

Հազարումէկ զգուշութիւններով ձիուն կռնակը դրուած ծածկոյթին մէջ փաթթեցին մեռեալը, և երկու եղբայրները ճամբայ ելան իրենց հապճեպ պատրաստած պատգարակով, առաջնորդութեամբ Մաթիէօ Թօվէլի, որ կը լուսաւորէր սգալի թափօրը։

Մանօն իր տէրերուն կը սպասէր դղեակին ընդարձակ սրահին մէջ, որ զէնքերու սրահ կը կոչուէր. սարսափահար եղաւ, երբ տեսաւ Բիէրի ու Ռօժէնի ներս մտնելը դիակի մը հետ։

(Շարունակելի)

ուելի մասցի, համեմատել ու նրբամիտ են։ Այս պարագաները հաստատուած են գիտութեամբ, պատմութեամբ և բազմաթիւ արդիւնքներով։ Արեւելքի ազգերը, շատ հին ժամանակներէ ի վեր՝ այնինչ այն թուականներուն երբ Եւրոպացիները գեղջկութեան մէջ կը գտնուէին, բնութեան փիլիսոփաներ, իմաստուններ, գիտուններ և գրագէտներ ունեցած են. անոնք կը խօսին փիլիսոփայութեան, բարոյագիտութեան և գրականութեան վրայ, ինչ որ կը հաստատեն վերոգրեալ պարագաները։ Այս ճշմարտութիւնը կը խոստովանին անոնք որ կատարելապէս հմուտ են Արեւելքի և Արեւմուտքի տրամադրած գործերուն։ Մեր նախնիներուն անթիւ ու անհամար հեղինակութեանց մէջ կան նաեւ այն տեսակ գործեր որոնք պատմութենէ ու աւանդութենէ քաղուած բարոյագիտական և օգտակար մանրավէպեր են։ Մեր բարեկամներէն օսմանցի գրագէտ մը այդ մասին խիստ շահեկան հաւաքածոյ մը բրած է՝ երկու խոշոր հատորներու մէջ ամփոփելով։ Ատոնց մէկ հատորը մեծ մասամբ զբօսեցուցիչ և օգտակար մանրավէպեր կը պարունակէ, սակայն հեղինակը միայն Արեւելքի գործերով չէ բաւականացած, այլ Արեւմուտքցիներուն այդ կարգի գիրքերէն և լրագիրներէն ալ շահեկան քաղուածներ բրած է. այդ կերպով ընթերցողը թէ՛ կը զբօսնու և թէ կ'օգտուի։ Լրագրոյս համար պատրաստած նոր կարգադրութիւններէն մէկն ալ է մասնաւոր գլուխ մը յատկացնել օգտակար ու զուարճալի մանրավէպերու, ուրեմն, հեղինակին արտօնութեամբ, վերագրել երկու հատորներէն շահեկան արտատպածներ պիտի ընենք, սկսեալ մեր այս թիւէն։

Ժամանակին՝ վաճառական մը ոսկիով լեցուն քսակ մը ունէր, զոր միշտ իր վրայ կը պտտէր. գող մը կը տեղեկանայ այդ պարագային, եւ իրիկուն մը երբ վաճառականը իր տունը կ'երթար՝ կը հետեւի անոր և կը մտնէ տունը։ Հետեւեալ գիշերը, գողը, գողութեան յատուկ գործիքներով նոյն տունը կը մտնէ և անկիւն մը կը սպասէ։ Վաճառականը սպասաւոր մը միայն ունէր տանը մէջ. տէրն ու սպասաւորը երբ կը քնանան, գողը կը մտնէ վաճառականին սենեակը, քսակը կը փնտռէ, կը գտնէ և կ'առնէ ու կը հեռանայ։ Գողը, որ մէկ քանի ընկեր ալ ունէր, անոնց մօտ երթալով կը պատմէ իր յաջողութիւնը, սակայն ընկերները սա կարծիքը կը յայտնեն.—«Լաւ, բայց սպասաւորին և խոհանոցին աչակերտին վստահած ես, վասն զի առաւօտուն մարդ եթէ իր քսակը սենեակին ու խոհանոցին մէջ չգտնէ, անշուշտ սպասաւորը և աչակերտը պիտի ամբաստանէ։» Գողը բանաւոր գտաւ այդ կարծիքը և իսկոյն վաճառականին տունը վերադառնալ, թող չըլլալու համար որ այդ երկու անմեղները խոշտանգուին։ Ներկայ է, վասն զի անմեղ կ'ուզէ։ Վաճառականը վար իջաւ. գողը յայտարարեց թէ ինք գողցեր մը քով սպասաւոր է և, քսակը յանձնելով, բան վաճառականին թէ զայն իրենց խոհանոցին մէջ մոռցած էր և թէ չուզեր գրկած էր, որպէս զի կորուստին համար մասնաւորութեան չմատնուի։ Գողը աւետաւոր մը պահանջեց, քսակը յանձնելու համար. երբ վաճառականը վեր ելաւ աւետաւորը պատրաստելու, գողը հեռացաւ քսակին ալ անմեղով. այդ կերպով վաճառականին սպասաւորը եւ աչակերտը ամբաստանուելէ ազատեց։

* * *

Հարուստ և բարեգործ անձ մը բարեկամի մը հետ ճամբան կ'երթար, երբ մուրացկան մը անոնց մօտենալով դրամ խնդրեց։ Հարուստ անձը մէկ ղրուշնոց արծաթ դրամ մը տուաւ։ Բարեկամը զխտաղութիւն ընելով ըսաւ.—«Մուրացկաններու այդ դասակարգը փոքրոգի մարդեր են. անոնց մէջ կան որ մեզմէ աւելի լաւ կը ննջեն համադամ կերակուրներով և ըմպելիներով. այդ վիճակին մէջ ըլլալով հանդերձ, դարձեալ ձեռքերնին կը բանան ու կը մուրան։ Այս մուրացկանին ալ, որուն դրամ տուիք, լաւ անտանող դասակարգէն է, որով տալը փոքր եթէ տայիք, բաւական էր։» Հարուստ անձը պատասխանեց.—«Զարմանալի բան. ես կը կարծէի թէ անոնք միայն չոր հաց կուտեն. ուրեմն տուած դրամս բաւական չէ։» Հարուստը կանչեց մուրացկանը և հինգ ղրուշ եւս տուաւ։

* * *

Ընկերութեան մը մէջ, կուզին մէկը ինքզինքը կը գովաբանէ երկարօրէն թէ, համեստ, խոհական և համբերատար է և թէ ամէն բանի կրնայ տոկալ։ Ներկաներէն մէկը, այս մարդուն ինքնագովութիւնները լսելով,—«Խօսքը երկարելու ինչ հարկ կայ, կ'ըսէ, ասի յայտնի բան է. դուն եթէ իրօք համբերող մարդ մը չըլլայիր՝ այդչափ կուզի մը բեռը չէիր կրնար կրել»։

* * *

Մարդուն մէկը՝ բաղնիքին մէջ անկիրթ մարդու մը առանց զենջակի ներս մտնելն ու լուացուիլը տեսնելով, աչքերը կը գոցէ։ Միւսը, միւսին աչքերուն գոց ըլլալը տեսնելով—«Կո՞յր ես» կը հարցնէ։—«Այո՛, կը պատասխանէ միւսը»։—«Ե՞րբ առնէ ի վեր»։—«Ամօթը և բարոյականը մեռնելէդ ի վեր»։

* * *

Ճաղատ գլուխ մարդու մը գլխարկը կը գողնան բաղնիքի մէջ. մարդը, հագուած ժամանակ, տեսնելով որ գլխարկը չկայ, փնտռտուքի կը սկսի ու չի գտնելով՝ կռուի կը բռնուի բաղնեպանին հետ։ Այս վերջինը կ'ըսէ որ «Դուն առանց գլխարկի բաղնիք եկած էիր». միւսը, ձայնը բարձրացնելով ու խօսքը ներկաներուն ուղղելով,—«Տեսէ՛ք բարեկամներ, կը գոչէ, ա՛ս ճաղատ գլուխը ունեցողը առանց գլխարկի կրնա՞յ գալ»։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(«Սթանտարտ»ի Պերլինի թղթակիցէն)

Այն մանրամասն կարծեաց փոխանակութիւնը որ կատարուեցաւ երեք կայսրութեանց, Գերմանիոյ, Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ դաշնակցութիւն մը կնքելու կարելիութեանց վրայ, այլեւս պէտք չկայ շատ լուրջ բան մը նկատուելու, որովհետեւ ամբողջ խնդիրը փորձի համար Գերմանացիներու կողմէ առաջարկուած բան մըն էր։ Այս նոր Երրեակ Դաշնակցութեան առաջին լուրը մէջտեղ նետուեցաւ, ինչպէս ուրիշ շատ մը գերման թերթերու Վիեննայի մէջ ու շատով Գերմանիոյ եւ ուրիշ երկիրներու մամուլին կողմէ կրկնուեցաւ։

Անոնք որ գերման մամուլին թերթերուն մեքենաներուն ծանօթ են, ճանչցան այս լուրերը հնարողներուն ձեռքը այս կարծեաց փոխանակութեան բոլոր խաղերուն մէջ։ Ամէն բանէ առաջ, այդ տեղեկութիւնը Վիեննայի մէջ հրապարակ ելաւ եւ անկէ ամբողջ Եւրոպայի մէջ տարածուեցաւ։ Երկրորդ, երեք Պետութեանց միջեւ այդ Դաշնակցութիւնը կարծեաց փոխանակութեան առարկայ դարձաւ, իբրեւ թէ նկատի առնելու համար լուրջ խնդիր մը եղած ըլլար։ Շատ զօրաւոր պատճառներ ցոյց տրուեցան ի նպաստ այդ Դաշնակցութեան, եւ շատ բան գրուեցաւ համոզելու համար Ռուսիան որ մեծ օգուտներ կրնայ քաղել եւրոպական այդ պետութեանց հետ միանալէն։ Զգուշաւոր հանդիսաւոր խօսքեր ուղղուեցան նաեւ Իտալիոյ հասցէին, ցոյց տալու համար Հռոմի կառավարութեան թէ շատ փափաքելի կացութիւն մը պիտի ստանար Աւստրիոյ, Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ Երրեակ Դաշնակցութեան կնքուելովը, եւ թէ հետեւաբար Իտալիա լաւագոյն բանը պիտի ընէր ի հանդէս բերելով հաւատարմութիւնը Ներկայ Երրեակին, երբ դեռ գործը գործէն չէ անցած։

Թերթերու այս մասին կատարած շահեկան կարծիքներու փոխանակութեան երրորդ աստիճանին վրայ, գերման պաշտօնական օրկանները իբր ծաղրելի բան մը ցոյց տուին Գերմանիոյ, Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջեւ դաշնակցութիւն մը և յայտարարեցին թէ այս մասին տարածուած լուրը զուրկ է որ և է հաստատուն հիմէ։ Բնական է որ երե՛ք կայսրութեանց միջեւ դաշնակցութիւն մը շատ լաւ ընդունելութեան պիտի արժանանար Գերմանիոյ կողմէ։ Ներկայիս, Գերմանները կը տեսնեն թէ Իտալիա հետզհետէ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ կողմը կը հակի եւ թէ Բրիտանիոյ և Ռուսիոյ միջեւ յառաջիկայ համաձայնութիւն մը Գերմանիան կղզիացնել վիճակի մը պիտի մատնէր։

Երեք կայսրութեանց դաշնակցութեան մտածումը արծարծուեցաւ որպէս զի Ռուսիոյ մէջ այս մասին տիրող զգացումը, յայտնուած կարծիքի ձեւին ներքեւ երեւան գայ եւ միւս կողմէ ալ Իտալիան զգուշացնէ որ Ներկայ Երրեակ Դաշնակցութենէն իր բաժանումը կրնայ դարձնել Ռուսիոյ մօտենալովը։ Ինչ որ ալ ըլլայ, բնաւ նշաններ չկան երեւելու թէ գերման բաղձանքները իրականութիւն պիտի դառնան, ընդհակառակը շատ մը բաներ կ'երեւայ թէ Ռուսիա եւ Իտալիա պիտի շարունակեն իրենց միջեւ ցարդ գծուած դիւանագիտական ուղղութիւնը, առանց նայելու թէ Պերլինի մէջ ինչ տեսակ փափաքներ կը տածուին։

ՆՈՐՎԷՃԻՈՅ
ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՒ ԹԱԳՈՒՀԻՆ
ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

(Խմբագրական «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի)

Վերջին ատենին հաճելի պարտականութիւն մըն է բարի գալուստ մաղթել մեր արքայական այցելուներուն որոնք այսօր (Նոյ. 12) մեր ծովեզերքները կը հասնին։ Պէտք չկայ Նոցին Վեհափառութիւնները ներկայացնել անգլիացի ժողովուրդին, և ոչ ալ մասնաւոր նկատումներու առիթ կայ։ Սա՛ չկայ որ [illegible]։ Նորվէճիոյ Թագուհին, ամէն պարագայի հակառակ նոր երկիր մը որդեգրած ըլլալուն, Անգլիա ժամանելուն պիտի զգայ որ ոչ թէ նոր կը սկսի այցելութեան, այլ [illegible] է և թէ կը վերադառնայ իր հին հայրենիքը երկար բացակայութենէ մը յետոյ։ Մանաւանդ Հաքոն Թագաւորն ալ ինքզինքը Անգլիոյ մէջ իր երկիրը եղածի պէս պիտի զգայ ինչպէս Տանիմարքայի Քառլ իշխան եղած ատեն կը զգար, երբ տակաւին Նորվէճիոյ գահը բարձրանալու պարագան չէր ներկայացած։ Գալով Անգլիոյ ժողովուրդին, պէտք չկայ ըսելու թէ ո՛րքան գոհ պիտի ըլլայ այս այցելութեան առթիւ կարենալ ցոյց տալուն համար իր սրտագին բարի կամեցողութիւնը հանդէպ Նորվէճիոյ գահին ներկայացուցիչներուն և իր հիացումը անոնց արժանիքներուն համար։ Դիւրաւ աչք մը տալէն նշմարած պիտի ըլլայ հաճոյքով թէ Էտուարտ Թագաւորը ուրիշ ջանք ըրած է արքայական ամէնէն փայլուն ընդունելութիւնը ընելու Նորվէճիոյ իր «բարի եղբօրը» և Թագուհիին՝ իր աղջկան։ Էտուարտ Թագաւորը Վիքթորիա Ալպերթ անձնական զբօսանաւը ղրկեց, արքայական հիւրերը Ֆլուշինկէ Բորթսմութ բերելու համար, ուրկէ իր հետեւորդ կ'ընկերանային նաեւ երկու մարտանաւեր։ Արքունի բալերը համեմատի, անգլիական զօրաւոր նաւատորմին մը ընդ առաջ գնաց ողջունելու համար Նոցին Վեհափառութիւնները։ Հաքոն Թագաւորը, որ և ծովային նաւորդ մըն է ամէնէն բանէ առաջ և հպարտ է իր այդ յատկութեամբ համար, ասոր դիւրաւ պիտի տեսնէ թէ զինքը ողջունելու պաշտօնը ունեցող նաւատորմը այն տեսակ նաւերէ բաղկացած է, որ կարող է արհեստաւոր կերպով ներկայացնել բրիտանական ուժերը, առանց գործօն ծառայութեան մէջ եղած նաւատորմիղներէն որ և է մասնաւոր մը տուած ըլլալու։ Բորդսմութի մէջ Կալէսի իշխանը ընդունեց արքայական հիւրերը և Էտուարտ Թագաւորն ու Ալեքսանդրա Թագուհին կը սպասէին Ուինտսորի կայարանը, ողջունելու համար արքայական հիւրերը և անոնց հետ կառքով դէպի ի դղեակ երթալու համար։ Նոյն իսկ ամէնէն հզօր վեհապետին ալ կարելի չէր աւելի մեծ պատիւներ ընծայել։ Էտուարտ Թագաւորը նմանապէս գիտակցութիւնը ունի իր բարձրագոյն պատուանշանը՝ Ծնրակապը ընծայել Հաքոն Թագաւորին։ Էտուարտ Թագաւորին մասնաւոր հոգածութիւնը թէ իր փեսին և աղջկան ըլլալիք պատիւները կատարեալ ըլլան՝ ա՛լ աւելի կը զօրանայ երբ նկատի առնենք որ տիրող սիրոյ զգացումներուն զուգընթաց կ'երթան նաեւ արքունական բարեկամութիւնը և երկու երկիրներու միջեւ տիրող քաղաքականութիւնը։ Այցելութեան միայն առաջին մասն է որ պաշտօնական պիտի նկատուի։ Այցելութեան երկրորդ օրուան մեծագոյն դէպքը պիտի ըլլայ Ծնրակապի պատուանշանին Հաքոն Թագաւորին նուիրումը. երրորդ օրը պետական հացկերոյթ մը պիտի տրուի Սէնթ Ճօրճ Հոլի մէջ։ Չորեքշաբթի օրը արքայական հիւրերը Լոնտոն քաղաքը այցելեն, և ճաշեն Լորտ Քաղաքապետին հետ։

Ներկայ պարագային, անշուշտ կատարեալ բարեկամութիւնէ, տարբեր զգացում չի կրնար տիրել երկու երկիրներու ժողովուրդներուն միջեւ։ Յառաջիկայ կիրակի (18 Նոյ.) առաջին տարեդարձն է Հաքոն Թագաւորին գահը բարձրանալուն և այդ մէկ տարուան ընթացքին թէ՛ Հաքոն Թագաւորը և թէ Թագուհին շատ մը լաւագոյն արժանիքներ ու յատկութիւններ ցոյց տուին։ Հաքոն Թագաւորին օրով Նորվէճիան ճարտարարուեստը մասնաւոր զարկ մը ստացաւ։ Հաքոն Թագաւորին անձնական արժանիքները արդէն ամէնուն ծանօթ են։ Իր ճաշակին պարզութիւնը, իր տրամադրութեանց անկեղծութիւնը զինքը շատ քիչ ժամանակի մէջ ժողովրդականացուցին։ Նորվէճիոյ Թագուհին ալ, իբր աղջիկը Անգլիոյ Ալեքսանդրա Թագուհիին, անխուսափելի կերպով իր վրայ խտացուցած է իր արքայական մօր բարի բարի յատկութիւնները։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԸՐ ՄԻՒՆԻԽԻ ՄԷՋ

Գերման կայսրն ու կայսրուհին երկուշաբթի կէս օրին Միւնիխ հասան։ Կայարանին մէջ դիմաւորական շքեղ ընդունելութիւն եղաւ իրենց։ Պաւիէրայի խնամակալ իշխանը, արքունական գերդաստանին բազմաթիւ անդամներու հետ ընդունեց Նոյն Վեհափառութիւնները, և ամէնքն ի միասին բաց կառքերով արքունական պալատ գացին շքեղօրէն զարդարուած փողոցներէն եւ հանդիսատեսներու հոծ բազմութեան խնդագին ցոյցերու մէջէն։ Պալատ հասնելուն, Վիլհէլմ կայսր իրեն յատկացուած յարկաբաժնին մէջ առանձնակալ մը ունեցաւ ի տես հատուկներու, որոնք Բրուսիոյ Թագաւոր Մեծն Ֆրէտէրիքի կը պատկանէին և Պաւիէրայի արքունի պալատին մէջ պահուած էին։ Այդ առարկաներն էին՝ շատապին թամբկէ լօղիկ մը և սպիտակ մետաքսէ բաճկոն մը. ատաղձակալ (հաչա) արծաթակալ պատեաններով և [illegible] կողմանով, կարմիր թամբկէ ու արծաթաթելէ բանուածքով թամբ մը, երկու ատրճանակ, գեղեցկապատ [illegible] մը և ծայրն ալ գլխակ մը կապուած ուրիշ [illegible] մը ոսկեայ կենտրոնով։ Սեւ Արծուի Ա. կարգի պատուանշան մը և դրիչ մը։ Ասոնք նախապէս Ֆրէտէրիք Վիլհէլմ Բ. ընծայած էր Ցվայպրիւքի Քարլ Ավգուստ դուքսին։ Խնամակալ իշխանին կողմէ կայսեր իբր ընծայ պատրաստուած այս նուէրները մեծապէս ուրախացուցին Նորին Վեհափառութիւնը։

Իրիկուան դէմ կայսրն ու կայսրուհին, որոնք Միւնիխ գացած էին, 7 միլիոն մառք ծախքով կառուցուելիք ազգ. միւզէօմին հիմնաքարի դնելման հանդէսին ներկայ գտնուելու համար, այցելեցին հին միւզէօմը, ուր առժամապէս ի պահ դրուած են նոր շինուելիք գերման միւզէօմին պատկանող ամէն տեսակ հաւաքածոներ։ Կայսրը բրօֆ. Միլլըրի առաջնորդութեամբ աչքէ անցուց շէնքին երեք յարկերուն և առաւելապէս բաժնին մէջ առժամապէս ցուցադրուած առարկաները և շատ գոհ եղաւ ու գովեց միւզէօմին նպատակը, զի ժողովուրդին ամէն դասակարգի անձեր պիտի կրնային օգտուիլ այդ առարկաներէն, և ցաւ յայտնեց որ իր երիտասարդութեան ատեն այսպիսի բաներ չկային։ Կայսրուհին ալ բրօֆ. Ռէօնթկէնի առաջնորդութեամբ աչքէ անցուց նոյն առարկաները։ Հանդիսական հացկերոյթէն ետք կայսրն ու կայսրուհին արքունական թատրոն գացին, ներկայ գտնուելու համար ի պատիւ իրենց ներկայացուելիք խաղի մը։ Թատրոնին մէջ ալ, հանդիսականները խնդագին ցոյցեր ըրին գերման կայսերական ամոլին։

*** Երեքշաբթի, գերման միւզէօմի հիմնարկէքը տեղի ունեցաւ շատ փառաւոր հանդէսով՝ գերման պետութեան, Պաւիէրայի ու Միւնիխի համար մեծ կարեւորութիւն ունեցող շքեղ արարողութեամբ։ Քաղաքապետ Փօրշ և բրօֆ. Ռէօնթկէն ճառեր խօսեցան։ Բրօֆ. Միլլըր կարդաց կայսերական գիր մը, որով Վիլհէլմ կայսր միւզէօմին կը նուիրէր գերման սուզանաւի մը տիպար օրինակը։ Կայսրն ըսաւ բարձրաձայն.—«Նորին արքայական Բարձրութիւն խնամակալ իշխանին յաւերժական յիշատակարան մը, որ պիտի ծառայէ հանճարեղ նախահայրերու յիշատակին անմոռաց պահելու, ազգ. մեծացողներուն արժանիքը գնահատելու և ապագայ սերունդին ալ խրախուսելու։»

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԱՊԱԳԱՅ ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Նախորդ թիւով գրեցինք թէ Թոքիոյի աւստրօ-հունգարական դեսպանութիւնը առաջին կարգի դեսպանութեան պիտի բարձրանայ, և Ճապոնի կառավարութիւնը ալ ընդհանրապէս իր Վիեննայի դեսպանութիւնը առաջին կարգի պիտի բարձրացնէ, նոյնպէս և ասոր համար առաջարկ մը պիտի ներկայացնէ Խորհրդարանին։ Ռուս-ճապոն պատերազմէն ետք, Ճապոնի կառավարութիւնը իբրեւ իրաւացի պահանջում համարեց առաջարկել որ Ճապոն մեծ պետութեանց կարգին մէջ մտնէ և պետութիւնք իրենց Թոքիոյի դեսպանութիւնները առաջին կարգի դեսպանութեան բարձրացնեն։ Ամէն պետութիւն հաւանեցաւ, բաց ի Աւստրիայէն։ Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնն ալ անօգուտ սպասեց ընդունելու, մինչեւ որ կոմս Կոլուխովսքի հաճեցաւ առաջին կարգի դեսպանութեան բարձրացնել Ուաշինկթընի դեսպանութիւնը։

Այս տարի գարնան ճապոնական դեսպան Մաքինօ հոն կանչուեցաւ Վիեննայէ և հանրային կրթութեան նախարար անուանուեցաւ։ Իրեն յաջորդ նշանակուեցաւ Բէքինի նախկին դեսպան Պ. Ուչիտա։ Բայց որովհետեւ Աւստրիոյ կառավարութիւնը իր Թոքիոյի դեսպանութիւնը առաջին կարգի վերածելու հաճութիւնը չէր տուած, առկախուեցաւ սպասել, առաջին կարգի դեսպանութեամբ Վիեննա գալու համար։

Պ. Ուչիտա 40 տարեկան է, և Ճապոնի կարող ու ազդեցիկ դիւանագէտներէն մէկը ըլլալու համբաւ ունի։ Կենսական գործերուն մօտէն ծանօթ է։ Յառաջիկայ գարնան Վիեննա կը սպասուի. մինչեւ այն ատեն, Վիեննայի ճապոնական դեսպանատան գործակատար պիտի մնայ Պ. Նիշի, որ չորս տարիէ ի վեր արդէն կը վարէ նոյն պաշտօնը։ Սա աներձագն է Ճապոնի նշանաւոր պետական անձին՝ Մարքիզ Իթոյի, որ Քորէայի այժմու ընդհանուր կառավարիչն է։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Վիեննայէ կը գրեն թէ Հիրթընպէրկի փամփուշտի գործարանը բանակցութեան մէջ է Յունաստանի կառավարութեան հետ, մեծաքանակ փամփուշտ պատրաստութեան համար. գործարանին անօրէնը այս նպատակաւ Աթէնք ուղեւորած է եւ մօտերս պայմանագրութիւնը պիտի կնքուի։

ՀԱՐԱՒ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՈՍԿԵՀԱՆՔԵՐԸ.—Պերլին հասած հեռագիրներու նայելով, անցեալ հոկտեմբեր ամսոյ մէջ Հարաւ. Ափրիկէի հանքերէն 2,214,754 անգլ. ոսկի արժէքով ոսկի հանուած է, մինչ անցեալ սեպտեմբերի արտադրութեան արժէքն էր 2,066,614 անգլ. ոսկի, ոսկեհանքերու գործաւորաց ընդհանուր թիւն է 76,035։

ՄԱՐՈՔԻ գործերը առակալին նոյն վիճակին մէջ կը մնան և եւրոպական բոլոր մայրաքաղաքներուն մէջ տրամադիր են կարելի եղածին չափ փութացնել Ալճէզիրասի պայմանագրութեան վաւերացումը, որպէս զի որքան կարելի է շուտով ձեռք առնուին Ալճէզիրասի դեսպանաժողովին որոշումներուն տրամադրած միջոցները։ Այդ վաւերացումը ձեռք բերուելէն զօղ տէրութիւնները պիտի կրնան դէպ ի առաջ երթալ, առանց վախնալու որ իրենց արարքը նոր միջադէպերու պատճառ ըլլայ Եւրոպայի մէջ։ Յայտնի է թէ, Մարոքի սահմանագլուխին վերաբերեալ միջադէպերու մասին, Ֆրանսա բացարձակ տէրն է իր ընելիքին և ուրիշ անդէ կարգադրօ սահմանելու պէտք չունի, վասն զի անոր միայն անկ է պահպանել այդ կողմը ունեցած իր շահերը։ Սակայն միայն Մարոքի սահմանագլուխին վրայ չէ որ կացութիւնը անտանելի է, այլ ամբողջ Մարոքի և մանաւանդ Թանճէրի մէջ, ուր օտարականներու ապահովութիւնը պաշտպանութեան կարօտ է։ Ֆրանսական լրագիր մը, այս առթիւ, կը հրատարակէ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոնի յայտարարութիւնները, որոնք բոլորովին պաշտպանիչ են, և որոնք բնաւ տարակոյսի տեղի չեն թողուր Մարոքի մէջ Ֆրանսայի ընելիքին բացարձակապէս ուղիղ հանգամանքը։ Պ. Բիշոն նախ հաւաստեց թէ կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ Բարիզի ու Մատրիտի դահլիճներուն միջեւ, ինչ որ այս միջոցիս ամէնէն էականն է. յարեց թէ բնաւ տեղեկութիւն չունի մէկ քանի լրագիրներու մէջ հրատարակուած այն զրոյցներէն, որոնց համաձայն Գերմանիա նորէն կը խորհի արգելք ըլլալ Ֆրանսայի ընելիքին։ Այդ զրոյցները բոլորովին անհիմն են և նոյն իսկ կ'ըսուի թէ Ֆրանսա ուղղակի Գերմանիոյ հետ կը բանակցի, այդ մասին թիւրիմացութիւն մը տեղի չունենալու համար։ Պէտք է յիշել, սակայն, թէ գերմանական ամէնէն հեղինակաւոր լրագիրները վերջերս, Մարոքի սահմանագլուխի միջադէպերուն առթիւ, բացարձակապէս խոստովանեցան թէ Գերմանիա չի կրնար միտքէն անցընել միջամտել Ֆրանսայի ընելիքին համար։ Միւս կողմէն չենթադրուիր որ Պերլինի կառավարութիւնը միտքէն անցընէ անտեսել Ալճէզիրասի պայմանագրութեան ոգին ու տառը և թէ ուզէ այդ պայմանագրութեան չվաւերացուելէն օգտուիլ՝ ազդեցութիւն բանեցնելու Մարոքի վրայ, ինչ որ բոլորովին անհամապատասխան պիտի ըլլայ եւրոպական շահերուն Մարոքի մէջ։ Պէտք չէ անգամ մը եւս առիթը ընծայել Մարոքի՝ շահագործելու եւրոպական տէրութեանց անհամաձայնութիւնները և Մարոքի մէջ շարունակելու անկարգ կացութիւն մը որ կը վնասէ Եւրոպացիներու յարգանքը շահերուն, և որ կը սպառնայ կործանելու վաճառականութիւնը և ճարտարարուեստը այն երկիրներուն որոնք Մարոքի մէջ գործել ձեռնարկած են։ Այն տէրութիւնը որ անուղղակի կերպով պիտի քաջալերէ Մարոքը՝ իր ընդդիմութեանը մէջ, քաղաքակիրթ աշխարհի հանդէպ ծանր պատասխանատուութեան մը պիտի ենթարկուի։

(Էնտէ. Պէլժ)

—Հոլանտայի նախարարութիւնը խորհրդարանէն վարկ մը ուզեց Մարոքի մէջ դեսպանութիւն մը հաստատելու, ինչ որ անհրաժեշտ նկատուած է՝ Ալճէզիրասի դեսպանաժողովին հետեւանքով։ Հոլանտայի կառավարութիւնը որոշած է նաեւ փութացնել Ալճէզիրասի պայմանագրութեան վաւերացումը։

—Թանճէրէն կը հեռագրեն Սթանտարտի թէ սուտ է Բարիզի մէջ հրատարակուած այն լուրը, որուն համաձայն, անգլիացի զբօսաշրջիկներ հակառակորդ ցեղերու ձեռքը ինկած ըլլան։

—Մէլիլլայէն ուղղուած հեռագրի մը նայելով, սահմանական պահակազօրքերուն ռազմափորձերը մեծ հետաքրքրութիւն կը պատճառեն Մարոքցիներուն, որոնք այդ ռազմափորձերը դիտելու եկած են, նոյն իսկ Ֆրանսայի բարձունքներէն։ Մարոքցիները ամէնէն աւելի կը սքանչանան հետեւակ զինուորներու մարզանքներուն, երբ ատոնք հեծելազօրքերուն ետին կը նստին ձիերու գաւակին վրայ։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն, օտար երկիրներու ֆրանսական վարժարաններուն համար, յայտարարեց թէ, իբրեւ հետեւանք Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանման օրէնքին, կառավարութիւնը պիտի ջնջէ նպաստները այն վարժարաններուն, ուր Ֆրանսայի ներկայացուցիչները չեն ընդունուած, և ուր Ֆրանսերէնի ուսուցումը գոյութիւն չունի և կամ բաւական չէ։ Այդ կերպով ջնջուած նպաստները պիտի յատկացուին աշխարհական վարժարաններու։ Ալլիանս Ֆրանսէզը և աշխարհական վարժարանները մասնաւորապէս պիտի խրախուսուին։

—Հռոմի Թրիպունա լրագիրը կ'ըսէ թէ Վատիկան իր գաղտնի համար նպաստաւոր կը գտնէ Պ. Պրիանի յայտարարութիւնը՝ թէ կաթոլիկները հարկադրուած չեն բաժանումը ընդունիլ հրապարակաւ կրօնքի պաշտամունք կատարելու համար. նաեւ կառավարութեան կողմէ տրուած այն հաւաստիքը թէ չճանչնար բոլոր այն կրօնական ընկերակցութիւնները որոնք կաթոլիկ տիպարով պիտի կազմուին՝ եկեղեցիներու ինչքերուն տիրանալու համար։ Թրիպունա կը յարէ թէ Վատիկան այնպէս կը նկատէ որ ակար կէտը կը կայանայ 1881ի և 1905ի օրէնքները յարմարցնելուն մէջ կրօնքի խնդիրներուն։

—Մաթէն կ'ըսէ թէ եպիսկոպոսներու վերջին նիստին մէջ Վատիկանի մէկ հեռագիրը կարդացուեր է՝ բացարձակապէս ու խստիւ դատապարտող կրօնական ընկերակցութիւնները փորձելու խնդիրը, որ կ'առաջարկուէր մէկ քանի թեմերու մէջ, մանաւանդ Սուասոնի եպիսկոպոս մոնսէնեօր Տըլամոքօրի ծրագիրը։ Այդ ընթերցման վրայ մոնսէնեօր Տըլամոքօր, ընկճեալ ու աժգոյն, ոտքի ելեր, և իր անձնուիրութիւնը յայտնելով իր ծրագիրը, բարձրաձայն յայտարարեր է թէ սխալած էր, թէ խորապէս կը ցաւէր իր սխալին համար և թէ խոնարհաբար գլուխ կը ծռէր Պապին կամքին առջեւ։ Նիստէն ետքը մոնսէնեօր Տըլամոքօր ըսաւ իր բարեկամներուն թէ Պապին ներկայացած էր, թէ իր ըսածին համար կրօնական ընկերակցութեանց ծրագրին [illegible] համար Պապին կատարեալ հաւանութիւնը ստացած էր։ Հետեւաբար Վատիկան իր առաջուան որոշումը ետ կ'առնէր։ Մոնսէնեօր Տըլամոքօր, այդ բանին բուռն յուզման հետեւանքով հիւանդացաւ և մէկ քանի օրէն մեռաւ։

—Էքլէր կը հերքէ այն լուրը թէ դեկտ. 11էն առաջ եպիսկոպոսներու նոր գումարում մը տեղի պիտի ունենայ։ Բարիզի արքեպիսկոպոս Ռիշար կարտինալը այդ տեսակ մտադրութիւն մը չէ ունեցած։ Հաւանականը այն է թէ եպիսկոպոսները յառաջիկայ Մեծ-Պահքէն առաջ նորէն պիտի գումարուին Բարիզի մէջ։ Արդէն իրենց երկրորդ գումարումին մէջ, որ սեպտեմբերին տեղի ունեցաւ, եպիսկոպոսները նկատողութեան առած են դեկտ. 12էն իրենց հետեւելիք ընթացքը, պարագաներու համաձայն։

—Պօլէի եպիսկոպոսը հրամանագիր մը հրատարակեց, որ բոլոր եկեղեցիներուն մէջ կարդացուեցաւ։ Այդ գրութիւնը բացարձակապէս կ'արգիլէ կրօնական ընկերակցութիւնները. նաեւ կ'ազդարարէ քահանաներուն և աշխարհականներուն, նոյն իսկ անուղղակի կերպով, չգործակցիլ անոնց, մինչեւ անգամ մասնաւորի մը բնակարանին մէջ։

ՃԱԲՈՆՑԻՆԵՐԸ.—Վիկոյէն (Սպանիա) առնուած հեռագիրներու նայելով, նոյն քաղաքը ժամանած են ճապոնցի երկու օրագրողներ՝ Հումբա լրագրէն Պ. Հոչիք և առեւտրական շաբաթաթերթէ մը՝ Պ. Նաքամուրա։ Ասոնք Կալիցիոյ նաւահանգիստներուն մէջ գացած են՝ ուսումնասիրելու պահածոյ ուտելիքներու և այլ ձուկերու պատրաստութեան եղանակը։ Սպանիոյ լրագիրները կ'ըսեն թէ ասոնք գործարանատէրեր են։ Այդ երկու օրագրողները, ասկէ առաջ, Բորթուկալ ալ այցելեր են։ Սէթուպալի մէջ երկու ճապոնցիներուն թոյլ չէ տրուեր որ պահածոներու գործարանները մտնեն, ուր կ'ուզէին ծանօթագրութիւններ ընել և լուսանկարներ առնել։ Մարսիլիա ու Նիս ալ պիտի երթան։ Սէթուպալի գործարանատէրերու ընկերութիւնը հեռագրեր է Վիկոյի համանման ընկերութեան որ գործարաններուն մէջ չընդունին այդ ճապոնցիները, որոնց նպատակն է սորվիլ պահածոներու պատրաստութեան գրութիւնը ի նպաստ ճապոնական նորածիլ ճարտարարուեստին, որ կրնայ օր մը կարեւոր մրցակից մը հանդիսանալ։ Երբեմն «սարտին» ձուկը իբրեւ արտի աղբ կը գործածուէր Ճաբոնի մէջ, բայց հիմա այնպէս չէ։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.—Մատրիտի լրագիր մը հաւանական նկատած էր Սպանիոյ ու Վատիկանի միջեւ դիւանագիտական յարաբերութեանց խզումը։ Քորրիէրէ տ'Իդալիա այդ առթիւ կ'ըսէ.—«Ստոյգ տեղեկութեանց համաձայն, կրնանք բացարձակապէս հերքել կարգ մը նոր են թադրութիւններ, որոնցմով յայտնի կ'երեւայ թէ բաղձանքները իբր իրականութիւն կը նկատուին։»

ԱՆԳԼԻԱ.—Վերջերս մէկ քանի փորձեր կատարուեցան հին յածանաւի մը վրայ, որ գործարանէն իրեն տեղէն հեռացուած էր՝ ծովի վրայ կատարուելիք նաւային նորագիւտներու համար։ Փորձերը այնքան լաւ կատարուեցան, որ որոշուեցաւ ծփուն նաւարան մը շինել՝ ծովի վրայ երթեւեկելու համար։ Այդ նաւարանը գործարանի մը ամէն տեսակ մեքենաները ու գործիքները ունի։ Անոր շինութեան եղանակը բոլորովին գաղտնի կը պահուի և անոր մէջ բոլոր աշխատողները երդում ըրին այդ մասին գաղտնապահ ըլլալու համար։ Այդ ծփուն նաւարանը մէկ քանի օր առաջ ծովը իջեցուեցաւ, առանց արարողութեան և անունը դրուեցաւ Ինտեա-Պլանմա, թէեւ պաշտօնական անունն է Սիփըր։ Մինչեւ հիմա գիտցուածը այն է թէ այդ նաւը բազմաթիւ ծխնելոյզներ ունի՝ գործարանին զանազան մասերուն բոլոր մուխերը դուրս տալու համար։ Տարողութիւնը 11,000 թոն է. ունի 138 մէթր երկայնութիւն, 16 լայնութիւն և 11 խորութիւն. ունի նաեւ հալոցներ՝ մեքենաներու կտորներ ձուլելու համար. նաեւ կաթսաներու նորոգութեան տեղեր ալ ունի։ Նաւաստիներուն թիւն է երեք հարիւր. մինչեւ Զապոկ պիտի կրնայ երթեւեկել։

—Սթանտարտ կ'ըսէ թէ Շէֆիլտի երեք կարեւոր գործարաններ զրահի յանձնարարութիւններ ստացեր են՝ Տրէտնօթի ձեւի զրահանաւերու համար։ Այդ յանձնարարութեան գումարն է կէս միլիոն անգլիական ոսկի։ Ուրիշ երկու գործարաններ ալ մէկուկէս միլիոն ոսկիի յանձնարարութիւն ստացած են։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան Թարգմանութեանց սենեակին քարտուղարներէն Նիհատ Էմին պէյի և անտառներու, հանքերու և երկրագործութեան նախարարութեան գործառնութեանց քննիչներէն Հիւսէյին Պասրի էֆ.ի։

—Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. թիկնապահ և հետեւակներու գնդապետ Սալիհ պէյի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ եպարքոսական թղթակցութեանց գլխաւոր քարտուղարներէն Ֆայզուլլահ պէյի։

—Առաջին կարգի Շէֆքաթ՝ Այտընի նահանգին կուսակալ Ֆեհմի փաշայի աղջկան Մաքպուլէ հանըմի ու հարսին՝ Ռէֆիքէ հանըմի և երկրորդ կարգի՝ թոռանը Սաֆիյէ հանըմի։ Առաջին կարգի Շէֆքաթ՝ կայս. անձնական Գանձուն խորհրդական ու հաշուակալ Ֆէյզի պէյի հարսին Մաքպուլէ հանըմի։

—Իմթիազի ոսկի ու արծաթ շքադրամ՝ քաղաքապետ Բէչիր փաշային։

—Բ. Դրան ատ. արդարադատ երկրորդ օգնական անուանուեցաւ արդարադատութեան գլխաւոր պաշտօնեաներէն Թալաթ պէյ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ հաշուոյն վերջերս Անգլիայէն գնուած 3800 թոնինոց երկու շոգենաւերուն վերաբերեալ գործողութիւնները աւարտած ըլլալով, այդ երկու շոգենաւերը Լոնտոնէն ճամբայ ելած են և մօտերս Կ. Պոլիս կը ժամանեն։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՀԱՄՈՒԹԻ.—Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Շիրքէթի Խայրիէի հաշուակալութեան պետ Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեանի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը Սէլանիկ գացած էր՝ անդրոյն ծովածոցին մէջ հաստատուելիք շոգենաւային երթեւեկութեանց մասին քննութիւն կատարելու։ Այդ յանձնաժողովը իր պաշտօնը աւարտելով Կ. Պոլիս վերադարձած։ Նորագոյն լուրերու նայելով, Սէլանիկի ծովածոցին արեւմտեան կողմն Գաթրինի եզերքին վրայ երեք նաւամատոյցներ պիտի հաստատուին. առաջինը՝ Լէֆթէրօրի, երկրորդը՝ Գաթրինի և երրորդը Փափագ Բէօրրիւսիի մէջ. Ծովածոցին արեւելեան կողմը Քեւէնտիրէի թերակղզին վրայ ալ չորս նաւամատոյց պիտի շինուի՝ առաջինը՝ Արամի, երկրորդը՝ Բեւէնտիրէ, երրորդը՝ համանուն ծովածոցին մէջ յատուկ որոշուելիք տեղ մը և չորրորդը Բոլիրոզի նաւահանգիստը։ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը Շիրքէթի վարչական խորհուրդին կողմէ քննուելէ ու վաւերացուելէ ետքը, նաւամատոյցներու շինութեան և գործակալութեանց հաստատման պիտի ձեռնարկուի։ Անգլիայէն երկու շոգենաւեր պիտի գնուին այդ երթեւեկութիւնները կատարելու համար. այդ շոգենաւերը մինչեւ մարտ Սէլանիկ ժամանելով երթեւեկութեանց պիտի սկսին։ Միւսանգամայն Սէլանիկի եզերքը, Եալըլար և Թագաւորական պարտէզը, երկու փոքր շոգենաւեր շինել պիտի տրուին, որով մէկ տարի սպասել հարկ պիտի ըլլայ։ Ծովածոցին մէջ ամէնէն կարեւոր նաւահանգիստն է Գաթրինն, վասն զի այդ նաւահանգիստին համար եթէ շոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկութիւն կատարուի, Սէրֆիճէի գաւառին բոլոր ուղեւորները և Սէլանիկի հետ առեւտրական գործառնութիւնները ամբողջովին պիտի դառնան դէպ ի Գաթրինի նաւամատոյցը, որով այդ քաղաքը մեծ կարեւորութիւն մը և բարգաւաճում մը պիտի ստանայ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Ռումանիոյ նախկին նախարարներէն Պ. Սթուրձա և արքայական կալուածներու նախարար Պ. Սթիրպէյ, որոնք Կ. Պոլիս կը գտնուին, երէկ դեսպան Պ. Բօլլեանի հետ Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին հետ։ Դեսպանը զանոնք ներկայացուց Ն. Բարձրութեան։

—Յունաստանի դեսպանը, երէկ, Բ. Դուռ երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց խորհրդականին հետ։ Նախարար Թէվֆիք փաշա բացակայ ըլլալով, դեսպանը իր այցետոմսը թողուց։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան գործակատարն եղող Տիկին Պարքլէյ իր աղջկանը հետ, երէկ, Կ. Պոլիս ժամանեց։

ԳՈՆԵԱՅԻ ՄԷՋ ԹՐԱՄՈՒԷՅ.— Զեւրինեան պաշտօնաբանը ծանուց պէտք եղած տեղերը՝ փութացնել Գոնեայի երկաթուղիի կայարանէն մինչեւ քաղաքին մէջ հաստատուելիք թրամուէյի գծին շինութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ պատերազմական նախորդ նախարար Պ. Էթիէն ու կինը, երէկ, Արեւելեան ճեպընթացով Կ. Պոլիս ժամանեցին և Սիրքէճիի կայարանին մէջ ընդունուեցան Ֆրանսայի դեսպան Պ. Բոմբարի և դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ։ Պ. ու Տիկին Էթիէն, որքան ատեն որ Կ. Պոլիս մնան, դեսպան Պ. Բոմբարի հիւրը պիտի ըլլան։

ՊԱՅՐԱՄԸ.— Սապահ խօսելով Պայրամի տօնին վրայ, կը յիշէ նպաստ և նուէր տալու գրութիւնը, որ Պայրամի աղօթքէն առաջ և կամ Արիֆէի օրը պէտք է տեղի ունենայ ամէն դասակարգի անձերու կողմէ։ Սապահ յիշելէ յետոյ թէ աղքատներուն ողորմելու պարագան իբրեւ կրօնական անհրաժեշտ պայման մը նկատուած է իսլամական բոլոր գիրքերու մէջ, կը յարէ.— «Օր մը Մարգարէն հարցուց. «Ձեզմէ ո՛վ ծոմ է»։ Էպու-պէքիր «ես» պատասխանեց։ Մարգարէն նորէն հարցուց.—«Ձեզմէ ո՛վ աղքատ մը գոհացուց»։ Էպուպէքիր նորէն «ես» պատասխանեց։ Այդ կերպով ցոյց տրուեցաւ թէ կրօնքին ամէնէն մեծ պայմանն է աղքատներու ողորմիլը։ Ուրիշ օր մը Միւրթէզա երբ կ'աղօթէր, աղքատ մը մզկիթէն ներս մտաւ և սկսաւ մուրալ։ Միւրթէզա խակոյն այդ աղքատին շնորհեց իր մեծարժէք մատանին։ Գիրքի մը մէջ ալ սա պարագան պատմուած է. —Իսլամ երեւելի մը, օր մը, իր տղուն հետ դաշտին մէջ կ'երթար. պահ մը անօթեցան. դէպ ի առաջ գտնուած գիւղէի մը բնակարանին մօտենալով, ուզեցին օգտուիլ իսլամական կրօնքին մինչեւ այդ ամայի տեղը աղղած առաքինութեան և հիւրասիրութեան զգացումներէն։ Բնակարանին դուռները խակոյն բացուեցան այդ երկու հիւրերուն առջեւ. ներսէն տարիքոտ կին մը դուրս ելաւ, չատ մը ուտելիքներ բերաւ. հայր ու տղայ, իբրեւ ապացոյց կրօնական եղբայրակցութեան, կերան ու կշտացան և մեկնելու պատրաստուեցան։ Հայրը հարցուց տղուն թէ ո՛րքան դրամ ունին և պատասխան առաւ թէ հարիւր ոսկի կայ. հրամայեց իր տղուն որ ամէնքն ալ այդ կնոջ տայ։ Տղան ըսաւ.—«Այդ կինը ձեր ո՛վ ըլլալը չի գիտեր, մանաւանդ որ իր ապրուստն ալ քիչ դրամով մը կրնայ ապահովել. եթէ կը հրամայէք յարմար գումար մը տամ։» Հայրը պատասխանեց.— «Այո՛, ճշմարիտ կ'ըսէք. կարելի է որ իմ հարուստ ու բարեգործ ըլլալս չգիտնայ, սակայն ես իմ ո՛վ ըլլալս միթէ չե՞մ գիտեր. կ'ուզե՞ս որ ինքզինքս խաբեմ։ Երկրորդ գաղափարդ ալ տարօրինակ է. կ'ըսես թէ այդ կինը քիչով կրնայ գոհանալ, եթէ իր ընդունելիք նուէրներովը գոհանայ ալ, միթէ ես կրնա՞մ իմ ցոյց տուած առատաձեռնութիւնս անոր փափաքին համաձայն սահմանափակել։ Ընդհակառակը ես ալ չատ մը շնորհներով կրնամ բաւականանալ։» Գասրը կիճէպիէն կարը ողորմութեան ու նուէրի այդ հարցով զբաղող իսլամները նաեւ նկատողութեան կ'առնեն Պայրամի վերաբերեալ տրամադրութիւնները, մանաւանդ թէ պէտք է կրել ամէնէն լաւ տեսակը այն հագուստին որ պատշաճ է։ Մարգարէն, երբ իմացաւ թէ ազգութեան թուականներուն Մեդինէի ժողովուրդը տօնի և ուրախութեան երկու օր ունէր, ըսաւ.— «Աստուած, այդ երկու օրերուն փոխարէն, ձեզի աւելի բարի երկու օր շնորհեց՝ այսինքն երկու Պայրամները։»

—Սապահ Պայրամի աղօթքին առթիւ պատմական տեղեկութիւններ հաղորդելէ ետքը, կ'ըսէ թէ Մարգարէն Պայրամի առաջին աղօթքը անապատին մէջ կատարած է, ձեռքը գտնուած երկաթէ գաւազանը իբրեւ աղօթքի ծածկոց գործածելով. այդ աղօթքն է որ հիմա միլիոնաւոր իսլամներ կը կատարեն։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ երկաթուղիին 44րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար սապէս եղած.— Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմէթր) 21,880, նախորդ տարիէն 2,332 աւելի և միւս շաբաթներէն 601 պակաս։ Էսկիշէհր-Գոնիայի գիծ (445 քիլոմէթր) 8,763, նախորդ տարիէն 3,185 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 2,076։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Թանթավիլաձէ Խալիտ էֆ.ի Գոնեա շոգենաւը, երէկ, սկսաւ իսլամ ուխտաւորներ առնել, Հիճազ տանելու համար։

ԲՐԷՍԻ ԼԻՄԱՆԸ.—Բարիզէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բրէսի Լիմանէն 1906 յունուարէն մինչեւ հիմա առնուած չափն է քառս միլիոն ֆր. և թէ այս տարի վաթսուն ֆր. շահաբաժին պիտի տրուի, մինչդեռ անցեալ տարի տրուած էր յիսուն ֆր.։ Բրէսի Լիմանը, ինչպէս յայտնի է, նաւահանգստական հաստատութեանց ամէնէն կարեւորներէն մէկն է, և անոր բարգաւաճ կացութիւնը արդիւնք է խմատուն ու բարւոք մատակարարութեան մը, որով Բրէսի Լիմանի պատիւը ու վարկը միշտ բարձր կը մնայ։

ՎԻՆԷՐԸ ՊԱՆՔ ՖԻՐԱՅՆ, ինչպէս յայտնի է, երեսուներեք հազար ոսկի գնեց Գարաքէօյի Հալաճեան խանը, ուր ատեն մը առաջ կը գտնուէր Բրէսի Լիմանը։ Հիմա այդ շէնքը վար կ'առնուի, անոր տեղ ճարտարապետական նոր դրութեան համաձայն աւելի գեղեցիկ ու հոյակապ շէնք մը կառուցանելու համար։ Նոր շէնքը պիտի կառուցուի երկաթով և խճով, աւազով ու կիրով պատրաստուած շաղախով։ Շինութիւնը պիտի աւարտի 1908 յունուարին՝ այսինքն երկու տարիէն։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Երկրագործական պանքային վերջին վիճակահանութեան մէջ հինգ հազար ղրուշ շահած է 139,797 թիւը, որուն տէրը, Թոփանէօղլուի արկղին պաշտօնեաներէն Խուրշիտ պէյ, երէկ նոյն պանքային դիմելով ստացաւ իր շահած գումարը։

ԱՅՏԸՆԷՆ կը գրեն թէ օդերեւութաբանական վիճակը մեծապէս օգնած է խաղողի, բամպակի, ատամի և եգիպտացորենի հաւաքումին, մինչեւ հիմա 105,000 օխա չոր թուզ պատրաստուած է։ Թուզի հրապարակը գոհացուցիչ է։

ԹԷ ԽՆՁԻՍ ԿԸ ԿՇՌՈՒԻ ԱԾՈՒԽԸ. — Թօփխանէի կողմը բնակող Շէրիֆ պէյ, առջի օրը, Ֆինտըքլը գնաց և հարիւր օխան 35 ղրուշէն 480 օխա ածուխ գնեց և սայլերով տուն ղրկեց։ Հետեւեալ օրը անոր առջեւէն ածխավաճառներ անցան, ուզեց անոնցմէ ալ գնել, հարիւր օխային վաթսուն ղրուշ ուզեցին. սակարկութիւն ըրաւ և վերջապէս գնեց. բակին մէջ սկսան կշռել պարկերը. ածխավաճառները Շէրիֆ պէյի շուրջը հաւաքուած էին, սակայն մէկ պարկը կշռուելէ ետքը մթերանոց չէր պարպուեր, այլ տանը միւս կողմէն դուրս կը հանուէր. ընդամէնը 864 օխա ածուխ գնուած էր։ Շէրիֆ պէյ յոգնած ըլլալով քիչ մը հանգչեցաւ. ածխավաճառները ածուխի մթերանոցը երթալով տեսաւ թէ քանակը չատ քիչ է. տան սիրոյ իմաց տուաւ, նորէն կշռուեցաւ և հաստատուեցաւ թէ փոխանակ 864ի, 269 օխա կայ։ Ոստիկանութիւնը իմանալով ձերբակալեց ածխավաճառները՝ Բոաճի, Բոսնաքի, Եանի, Խրիսթօ և ընկերները։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.—Նոր սկզբունքներ.—Նշանաւոր բրոֆէսէօրներ, Տօքթ. Բալմէթ և Պրրթօն, որոնք լայն մասնակցութիւն մը ունեցած էին հիւծախտին դէմ գլխաւորներու կողմէ մղուած պայքարին, հիւլէ խօզերու վրայ փորձեր կատարած են, որոնցմէ կը հետեւի թէ կաթը և ջուրը, նոյն իսկ ամլացած վիճակի մէջ, վտանգէ զերծ չեն միշտ։ Ջերմութիւնը կը սպաննէ պասիլը, բայց զայն պարունակող հեղուկը միշտ վտանգաւոր կը մնայ, իր մէջ գտնուող թոյներուն պատճառաւ։ Եթէ երբեք բասթէօրեան դրութեամբ Ֆիլըր Զեմպըրլէնը գործածուի, ճար մը չգտնուիր քան Տօքթ. Բալմէթի և Պրրթօնի կողմէ երեւան հանուած սկզբունքներուն համաձայն։ Ֆիլըր Զեմպըրլէն կը գտնուի Պ. Պ. Էլեօս Բօրաքօ և եղբօր վաճառատունը, Պոլիս, Ֆինճանճըլար, Րիզա փաշա խան, կամ Գալաթիոյ իր մասնաճիւղը, Թիւնէլ փողոց, թիւ 45 վաճառատունը և կամ Պ. Պ. Լիճոմիօլլու և Ընկերութեան մօտ, Բերա, Բալը վաճառատան քով, Աղնուար սոնակ փողոցը, թիւ 5 և 6 (Տեսնել ծանուցումը չորրորդ էջին մէջ)։ 3

ԲԱՑՈՒՄ

Բ. ԲՈՒԻՎԻԼԷՃԻՕ եւ ԸՆԿ.

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Գլխարկի, Գուլպայի եւ Դերձակի ճիւղ

ԼԵՈՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ Ն. 417,

Բօնը փողոցի անկիւնը

Տէ՛ր

Պատիւ ունինք ծանուցանել որ վերջերս Եւրոպայի գլխաւոր առեւտրական կեդրոններուն յանձնարարուած մեր նորաձեւութեանց մեծ մթերքը,—որ կը բաղկանայ գլխարկներէ, փողկապներէ, գուլպաներէ, անդրավարտիքներէ, ժիլէներէ, ֆլանէլներէ, ձեռնոցներէ, անջրանցիկ վերարկուներէ, կօշիկներէ եւն. եւն.—այժմ հասած ըլլալով, մեր վաճառատան վերջնական բացումը տեղի պիտի ունենայ Նոյմ. 17ին (Ր. Ն.)։

Յուսալով որ պիտի հաճիք ձեր այցելութեամբ պատուել մեզ, ձեզ կը ներկայացնենք մեր յարգանաց հաւաստիքը։

1—10 Բ. ԲՈՒԻՎԻԼԷՃԻՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ

Ս. Պատրիարք Հայրը թէեւ չորեքշաբթի օրը Գալաթիոյ Խորհրդարանը իջնելով նախագահեց Խառն Ժողովոյ նիստին, բայց Բերա վերադարձին դարձեալ անհանգիստ զգաց ինքզինքը ցրտառութեան հետեւանօք և երկու օրէ ի վեր իր բնակարանը կը մնայ։ Ն. Ամենապատուութիւնը կը դարմանէ Տօքթ. Վ. Թորգոմեան էֆ.։

ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ՆԱՀԱՊԵՏ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Հանգուցեալ Նահապետ եպիսկ. Նահապետեանի կեանքի վերջին օրերուն և մահուան պարագաներուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդուին.

Իբր երեք-չորս ամիս առաջ, Նահապետ եպիսկ. Էջմիածնէն Թիֆլիզ ուղեւորած էր՝ եկեղեցական կալուածներու յանձնաժողովին գործերով զբաղելու, որուն համար Մայր Աթոռէն կարգուած Յանձնաժողովին նախագահն էր։ Այդ աշխատութիւնները բաւական առաջ վարելէ ետքը, կը մեկնի դէպ ի Խրիմ Ս. Խաչ վանքը որուն վանահայրութիւնը վարած էր քանի մը տարիներ. իր այս ուղեւորութեան նպատակն էր վերջնական հաշիւները կարգադրել ու վանքը յանձնել նորընտիր վանահօր։ Այն տեղէն, Նահապետ եպիսկ. կ'ուղեւորի Քիշնեւ, իր հոգեւոր հօր՝ Պեսարաբիոյ Առաջնորդ Ներսէս արքեպիսկոպոսի այցելութեան, ուր երկու շաբաթ մնալէ վերջ, իր քրոջ կողմէ կը հրաւիրուի Մոսկուա՝ կարգադրելու համար իր նոր մեռած փեսային գործերը։ Մոսկուա անցուցած երկու շաբաթներու միջոցին երկիցս պատարագ կը մատուցանէ տեղւոյն Հայոց եկեղեցւոյն մէջ, և թէեւ կը փափագի Պետերպուրկ իր եղբօրը տեսութեան երթալ, բայց հիւանդի տառապանքները կը կասեցնեն զինքը և կը հարկադրուի ճամբայ ելլել Էջմիածին վերադառնալու համար, քանի մը օր Նոր Նախիջեւան հանգչելէ ետք։

Եւ սակայն ճակատագիրը այնպէս սահմանած էր որ Նահապետ Եպիսկոպոս չկրնայ այլեւս տեսնել Էջմիածինը։ Ահա. 26ին, Ս. Հայրապետի օծման տարեդարձին առթիւ, կը հրաւիրուի պատարագ մատուցանել Նոր Նախիջեւանի եկեղեցւոյն մէջ ու շաբաթ իրիկուն կը նախագահէ «Եկեղեց»ի արարողութեանց ու կը գիշերէ վանքին մէջ։ Կիրակի առտու, մեծ կ'ըլլայ քաղաքին ազգայիններուն զարմանքը, երբ եկեղեցի կ'երթան ու չեն գտներ ո՛չ պատարագիչ Սրբազանը ո՛չ ալ փոխանորդ վարդապետը։ Նահապետ եպիսկոպոս նոյն գիշերը ծանրապէս հիւանդացած էր և կը տառապէր սաստիկ ցաւերով, Առաջնորդարանին մէկ խուցին մէջ պառկած։ Բժշկական ամէն դարմաններ կը նուիրուին, բայց անօգուտ։ Նահապետ եպիսկ. հոգին կ'աւանդէ հոն. 1ի իրիկունը։ Իսկոյն հեռագիրներ կ'ուղղուին Ս. Էջմիածին, Քիշնեւ, Թիֆլիզ, Մոսկուա, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլիս՝ Ս. Պատրիարքին։ Թաղումը մէկ շաբաթէն միայն կատարել յարմար դատուած ըլլալով, Էջմիածնէն հասնելիք հոգեւոր պատուիրակին սպասելու համար, մարմինը կը զմռսուի։ Հոկտ. 5ին կը ժամանէ Ս. Հայրապետի ներկայացուցիչը՝ Տ. Կարապետ վարդապետ, և յաջորդ առաւօտուն՝ Նոր Նախիջեւանի Առաջնորդ Ներսէս Արքեպիսկոպոս Պատարագ կը մատուցանէ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին և կը կատարէ հանգուցեալին օծման արարողութիւնը՝ բազմաթիւ եկեղեցականներէ շրջապատուած։ Դամբանականը կը խօսի Տ. Կարապետ վրդ., գծելով հանգուցեալ Սրբազանին կեանքը՝ համակ նուիրուած կրթական գործին ու եկեղեցականութեան վիճակին բարելաւման։ Պատարագէն վերջ կը կատարուի յուղարկաւորութիւնը, որու միջոցին դամբանական մը կը խօսի նաեւ Տ. Բենիկ Վրդ.։ Թաղումը կը կատարուի հոկտ. 8ին, խուռն բազմութեան մը ներկայութեամբ։ Տ. Կարապետ վրդ. կը պատարագէ վանքի եկեղեցւոյն մէջ, և քահանաները իրենց ուսերուն վրայ բարձած դագաղը՝ կը տանին մինչեւ գերեզման և Նահապետ եպիսկոպոսի մարմինը կ'ամփոփուի բարեշնորհ Կիւրեղ եպիսկ. Սրապեանի գերեզմանին մօտ։ Թաղման պահուն եւս երկու դամբանականներ կ'արտասանուին։

ԲԵՐԱՅԻ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ

Բերայի քահանաներէն Տ. Գրիգոր քհնյ. Ճէզվէճեան՝ անդամ Կրօն. Ժողովոյ և Տ. Ներսէս քհնյ. Նաղիկեան՝ անդամ Դատաստ. Խորհրդոյ՝ գիր մը ուղղելով Ս. Պատրիարք Հօր, իրենց նկատմամբ Բերայի Թաղականութեան կողմէ եղած գիտողութեանց ի պատասխան՝ արդարացուցած են ինքզինքնին, յայտնելով թէ իրենք բնաւ թերացած չեն իրենց քահանայական պարտականութեանց մէջ և թէ առաւօտ իրիկուն եկեղեցի կը գտնուին, առաքելութեանց պահուն։ Յիշեալ երկու քահանաները կը յարեն թէ, Թաղ. Խորհուրդը որ և է գանգատ չունի իրենց անձին դէմ, այլ կը գանգատի թէ Բերայի պէս մեծ թաղամասի մը իր չորս եկեղեցիներուն հոգեւոր պէտքերուն բաւելու չափ թուով քահանայ չունի։

◆

Յառաջիկայ երկուշաբթի 16 նոյ. ժող. տարեդարձն է Ս. Պատրիարքին Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռը բարձրանալուն։ Այս առթիւ ընդունելութիւն պիտի կատարուի Պատրիարքարանի մէջ, ուր Ս. Պատրիարքը պիտի ընդունի Վարչական ժողովներու, և Տնտես ու Թաղական Խորհուրդներու ինչպէս նաեւ ծանօթ ազգայնոց շնորհաւորութիւնները։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկչեան նորաշէն մատրան Աւագ Սեղանին օծումը հանդիսաւոր արարողութեամբ պիտի կատարուի Ս. Հրեշտակապետաց տօնին օրը, Ս. Պատրիարքին նախագահութեամբ։ Ն. Սրբազնութիւնը ուրբաթ օրուընէ Ազգ. Հիւանդանոց պիտի երթայ, և մինչեւ կիրակի պիտի կատարէ օծումը մատրան միւս մասերուն։ Կ'արժէ յիշեցնել այս առթիւ թէ այդ մեհեանին Ս. Փրկչեան մատրան առաջին օծումը տեղի ունեցած է ասկէ 74 տարի առաջ, նախագահութեամբ Աղանի Տ. Ստեփաննոս Պատրիարքին։

—Գարակէօմրիւկցի մէկ քանի թաղեցիներ խնդրագիր մը ներկայելով Ազգ. Պատրիարքարանի, խնդրած են որ Գարակէօմրիւկի եկեղեցին վերաշինուի և Զարխարին Ս. Աստուածածնայ պատկերը իր նախկին եկեղեցին փոխադրուի։ Ս. Պատրիարքը այդ գիրը ղրկեց Արմաշու Խնամակալութեան անդամ Տիգրան էֆ. Բաղդասարեանի։

—Տնտեսական Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Գալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ կարգ մը հաշուական, կալուածական և կտակային խնդիրներով։

—Վանայ Սահմանադրական աղջկանց որբանոց-վարժարանին պաշտօնեաներուն և սանուհիներուն մէկ խմբանկարը լուսանկարուելով, «ի նշան երախտագիտութեան և սիրոյ», ղրկուած է Ս. Պատրիարք Հօր։

—Գաւթէմանիի շրջակայ մէկ քանի գիւղեր քահանայէ զուրկ գտնուելով և ամէն անգամ որ մկրտութիւն, նշանտուք, հարսանիք պատահի, մէկ երկու ժամ հեռաւորութեան վրայ գտնուող կեդրոնէն քահանայ բերելու դժուարութիւններ ծագելով, տեղւոյն ազգայինները խնդրած են որ Թաշ-Բէօրրիւի և Պօյապաթի Տ. Գարեգին քահանան յատկացուի, 13 գիւղերու մէջ քահանայագործելու համար։

—Դումարուէն Էվէրէկցի ազգային մը իր տանը քահանային միջոցաւ դիմած է Ազգ. Պատրիարքարան, խնդրելով որ իր պսակը տան մէջ կատարուելու արտօնութիւն տայ, վասն զի մայրը անդամալոյծ կը մնայ տան մէջ։ Յիշեալ ազգայինը կը յայտնէ եղեր թէ հակառակ պարագային՝ պիտի ստիպուի Հայ-Հռոմէական արարողութեամբ կատարել տալ իր պսակը։

—Կրօն. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ որոշած էր որ Կիլիկիոյ մէջ ձեռնադրուած եպիսկոպոսները չկարենան պաշտօն վարել Կիլիկիոյ վիճակներէն դուրս։ Քաղաք. Ժողովն ալ այս մասին համաձայնութիւն յայտներ է իր վերջին նիստին մէջ։

—Իզմիրի ազգ. երկսեռ վարժարաններու Խնամակալութեան Տիկնայք հրաժարած ըլլալով, անոնց տեղ նորերու ընտրութեան ձեռնարկուած էր, և նոր Խնամակալուհիները հրաւիրուած էին անցեալ հինգշաբթի օր ներկայ գտնուիլ Ազգ. Առաջնորդարան՝ իրենց առաջին նիստը գումարելու, նախագահութեամբ Ս. Առաջնորդ Հօր։ Այս հրաւէրին միայն պատասխանած է Այրի Տիկին Արուսեակ Մարկոսեան. իսկ գրաւորապէս հրաժարական գրած են Տիկնայք Գ. Գասպարեան, Վ. Պարտիզպանեան և Օր. Մառի Ս. Պալազեան։ Միւս երկու ընտրեալ անդամուհիները բացակայ գտնուեր են, առանց հրաժարագիր ղրկելու։

—Իզմիրի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն համար հետեւեալ խնամակալուհիները ընտրուած են եկեղեցւոյ Հոգաբարձութեան կողմէ, Տիկնայք՝ Թագուհի Յ. Պալըքճեան, Տալաա Սաքըզեան, Կլէոպատրա Պ. Փասպարեան և Սրբուհի Մալլրինեան, որոնք ստանձնած են իրենց յանձնարարուած բարեպաշտական պաշտօնը։

—Իզմիրցի ծանօթ ատամնաբոյժ Սեւափեան էֆ. Տէջէնեան հոկտ. 23ին մեռեր է Իզմիր, իր բնակարանին մէջ, 83 տարեկան։ Հանգուցեալին յուղարկաւորութիւնը վայելուչ շքով տեղի ունեցեր է Ս. Ստեփաննոս եկեղեցւոյն մէջ, ի ներկայութեան ընտրեալ բազմութեան մը և նախագահութեամբ Առաջնորդ Դուրեան Սրբազանին։ Հանգուցեալը իր եղբօր Յարութիւն Տէջէնեանի մահուանէն վերջ երկար տարիներ վարած է Տէջէնեան տպարանը, որ կէս դարու մօտ ժամանակի մէջ չատ մը հրատարակութիւններ ըրած է։ Սեւափեան էֆ. Տէջէնեան անդամակցած է տեղւոյն Գաւառ. և Քաղաք. Ժողովներուն և Տնտես. ու Ուսումնական Խորհուրդներուն։ Անդամակցած է նաեւ տեղւոյն [illegible] Ասմնին։

—Կը խնդրուի մեզմէ ծանուցանել թէ յառաջիկայ կիրակի, Գասըմ-Փաշայի Ս. Յակոբ եկեղեցւոյն մէջ Տ. Եղիշէ վրդ. Սուքիան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ, որմէ յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարէ հանգուցեալ Խաչիկ էֆ. Յակոբեանի հոգւոյն համար։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Յօդացաւէ (Ռէրիզ) տառապելով՝ թէեւ զանազան բժիշկներու դիմեցի, բայց օգուտ չտեսնելով, հարկադրուեցայ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոց երթալ, ուր անկողնի ծառայել և դարմանուեցայ 36 օր։ Այժմ բոլորովին առողջացած ըլլալով, պարտաւորութիւն կը զգամ հրապարակաւ շնորհակալիքս յայտնել Տօքթ. Շէրպէթեան և Տօքթ. Բաղդադեան էֆէնտիներուն, ինչպէս նաեւ Հիւանդանոցի Պատ. Հոգաբարձութեան և ներքին պաշտօնէութեան՝ վայելած խնամքներուս համար։

Փէնենի ԽԱՉԻԿԵԱՆ ՍԱՐԱՓԵԱՆ 3

ԱՍՏՈՒՐԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒՊԼ)

ՊԵՐԼԻՆ, 15 նոյ.— Նախարարապետ Ֆոն Պիւլով իշխանը, Խորհրդարանին մէջ արտաքին քաղաքականութեան նկատմամբ եղած հարցումի մը պատասխանելով, ըսաւ թէ նկատողութեան առնելով Ֆրանսական զգացումները և անցեալը, Ֆրանսայի հետ աւելի սերտ մերձեցումի մը և կամ անոր հետ դաշնակցութեան մը գաղափարը անիրականանալի է։ Ֆոն Պիւլով իշխանը յոյս յայտնեց թէ արտասահմանեան տնտեսական համաձայնութիւն մը կարելի պիտի ըլլայ Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ, նոյն իսկ գաղութներուն համար։ Իշխանը ըսաւ թէ Անգլիոյ ու Գերմանիոյ միջեւ քաղաքական մեծ հակառակութիւններ չկան, սակայն յարեց.— «Եռեակ Զինակցութիւնը միշտ կը մնայ իբրեւ քաղաքական [illegible] Եւրոպայի և տնտեսական ընդհանուր բարգաւաճման գլխաւոր պայմանը, ինչ որ հիմա կը տեսնուի, և ինչ որ սերտ առնչութիւն ունի խաղաղութեան պահպանման հետ։ Մանաւանդ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ բարւոք յարաբերութիւնները կը համապատասխանեն Գերմանիոյ շահերուն, ինչպէս էին Պիզմարքի ժամանակ, բայց այդ յարաբերութիւնները կը պահպանենք, առանց միջամտելու Աւստրիոյ—Հունգարիոյ ներքին գործերուն։ Գերմանիա յաւակնոտ ըլլալու պէտք չունի։ Մեկուսացեալ չէ։ Ալկէզիրասի դեսպանաժողովէն ի վեր կրնանք սրտի հանգստութեամբ նկատողութեան առնել ապագան։»

ՊՈՒՔՐԷՇ. — Ռումանիոյ թագաւորը նամակ մը ուղղեց Նախարարապետ Պ. Գանթաքուզէնի, որ միանգամայն նախագահն է Լասքար Գաթարճիի համար կանգնուելիք արձանին համար կազմուած յանձնաժողովին։ Այդ նամակին մէջ Ռումանիոյ Կարոլ թագաւորը վեր կը հանէ Լասքար Գաթարճիի մեծ արժանիքը՝ որ [illegible] ու հաստատամտութեամբը Ռումանիան առաջնորդած է յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ։ Թագաւորը նոյն յանձնաժողովին 45,000 ֆր. յանձնեց այդ արձանին համար։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ֆրանց Յոզէֆ կայսրը, կէսօրէն ետքը, այցելութիւն տուաւ Յունաստանի Թագաւորին. տեսակցութիւնը երեք քառորդ ժամ տեւեց, յետոյ երկու վեհապետները չատ սիրալիր կերպով հրաժեշտ առին իրարմէ։ Յունաց Թագաւորը, քիչ ետքը, Հաֆպուրկ երթալով այցետոմսը թողուց։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ֆոն Պիւլով իշխանը, այսօր, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Էրէնթալի հետ։

ԹԷՔՍԱՍ (Ուաշինկթըն).— Ողողումներու հետեւանօք, որոնք հեղեղանման անձրեւներու արդիւնք էին, հիւսիսային արեւմտեան կողմը երկաթուղիի յարաբերութիւնները ընդհատուած են։ Մարդկային կորուստ ալ կայ։

ՔԵՕԼՆ. — Թանճէրէն կը հեռագրեն Քեօլնիշէ Զայթունկին թէ Րայսուլիի անուանումը իբրեւ կառավարիչ Արզիլայի, սխալ է։ Մարոքի կառավարութիւնը միայն շնորհակալութիւն յայտնած է՝ բարեկարգութեան վերահաստատուելուն համար։ Սխալ են այն լուրերը թէ Եւրոպացիներուն դէմ անհանդուրժ զգացումներ կան։ Գերման դեսպան տոքթ. Ռոզէն կ'ըսէ թէ ամէն կողմ հանդարտութիւն կը տիրէ։

ՔԷՅՓԹԱՈՒՆ.—Ֆերրէյրայի երեք կուսակիցները, որոնց մէկը անոր եղբայրն է, ձերբակալուեցան։

ՊՐԻԹՈՐԻԱ.— Պատերազմական նախորդ զօրավարը՝ Պոթա առաջարկեց Թրանսվալի կառավարութեան թէ պատրաստ է ծառայել Ֆերրէյրայի դէմ։ Թրանսվալի կառավարութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց, ըսելով որ այդ առաջարկութիւնը Լոնտոնի կառավարութեան հաղորդուած է։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՈՆԱԼ)

ՎԻԷՆՆԱ. — Էքոնոմիսթ կ'ըսէ թէ Լոնտոնի մէջ դրամական հրապարակին վիճակը թէեւ առայժմ բարւոք է ապագային համար, բայց թէ դժուարութեանց կեդրոնը Նիւ-Եորք փոխադրուած է. եթէ նորէն հրապարակէն ոսկի քաշուի Ամերիկայի համար, Անգլիոյ Պանքան իր զեղչի սակը պիտի բարձրացնէ։

ՀՌՈՄ. — Իտալիա կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի կրօնից նախարար Պ. Պրիանի պաշտօնական ճառը, զոր իտալական բոլոր լրագիրները արտատպած են, խոր տպաւորութիւն գործած է Վատիկանի շրջանակներուն մէջ։

—Պապին առողջական վիճակը գոհացուցիչ չէ. չատ կը տառապի յօդացաւի նոր նոպայէ մը։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌԱՅԽՍԹԱԿԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

ՊԵՐԼԻՆ, 13 Նոյ.—Ռայխսթակը բացուեցաւ այսօր։ Երեսփոխանաց ռոճիկի օրէնքը ցոյց տուաւ իր ազդեցութիւնը, զի ներկայ երեսփոխաններուն թիւն այնքան մեծ էր, որուն նմանը յարդ տեսնուած չէ Ռայխսթակի նախկին վերաբացումներուն ատեն։ Վերոգրեալ Օրէնքը կառավարութեան ալ օգտակար պիտի ըլլայ, զի եթէ երեսփոխանք այսպէս մեծամասնութեամբ ներկայ ըլլան նիստերուն, կառավարութիւնը 220 երեսփոխանէ աւելի տեւական մեծամասնութիւն մը պիտի ունենայ, և ասով ի վիճակի պիտի ըլլայ ընդդիմադիր կուսակցութեան գործունէութիւնը սահմանափակել։

Այսօրուան նիստին մէջ մասնաւոր շահեկանութիւն ունեցող անցք մը չպատահեցաւ. կոմս Պալլեսդրէմ մէկ քանի բառով ողջունեց ներկայ երեսփոխանները։ Ժողովը ապա օրակարգին անցաւ և զբաղեցաւ կարգ մը խնդրագիրներով։

⁂ Վաղը չորեքշաբթի ազատականաց պետ Պասէրման հարցապնդում մը պիտի ընէ արտաքին քաղաքականութեան վրայ, սա՛ բանաձեւով. «Տէր նախարարապետը պատրա՞ստ է միւս տէրութեանց հետ ունեցած մեր յարաբերութեանց վրայ տեղեկութիւն տալ, և լուսաբանել զմեզ այն կարգ մը լուրերուն վրայ որոնք գերման ժողովուրդին հեռաւոր շրջանակներու մէջ կը լսուին միջազգային կացութեան վրայ։»

⁂ Ռայխսթակի նախագահը ըսաւ թէ Պասէրմանի արտաքին քաղաքականութեան վրայ հարցապնդում մը պիտի ընէ և նախարարապետն ալ պիտի պատասխանէ, անկարելի է չորեքշաբթի պատասխանել, զի հինգշաբթի օր նախարարապետը պիտի խորհրդակցի Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի հետ։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 նոյեմ.—Կը հաստատուի թէ բոլորովին անհիմն է այն լուրը թէ Անգլիոյ Ատլանտեան նաւատորմիղը Մարոքի եզերքներուն մօտ պիտի երթայ նաւային միջազգային ցոյցի մը մասնակցելու։

ՊԱՆՔ ՏԸ ԲԱՐԻ

ԲԱՐԻԶ.— 13 նոյ.— Պանք տը Բարի է տե Բէյի Պա որոշեց 12½ միլիոն ֆր.ի յաւելումով 75 միլիոնի բարձրացնել իր դրամագլուխը, և նոր բաժնեթուղթեր հանել որոնց պայմանները պիտի հրատարակուին ապա։ Սոյն պանքային պահեստի գումարն ալ նոյնպէս 75 միլիոնի պիտի բարձրանայ, և դրամական այս հաստատութեան դրամագլուխը 150 միլիոնի պիտի հասնի։ Դրամագլխի այս յաւելումով Պանք տը Բարիի բաժնեթուղթերը 1650 ֆր.ի բարձրացան։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ, նոյ. 13.— Երեսփոխանական ժողովը ութ ժամ վիճաբանեցաւ այսօր Ֆրանսայի եկեղեցական քաղաքականութեան վրայ։ Կրթական նախարար Պ. Պրիան երկար ճառով մը մերժեց Փօրէսի առաջարկը բաժանման օրէնքը փոփոխութեան ենթարկելու մասին։ Պ. Պրիան աջակողմեաններուն դիմելով իր ճառին մէջ ըսաւ. «Դուք կրնաք եկեղեցական պաշտամունքը կատարել առանց արգելքի եթէ Դանքլէին ծրագրած օրէնքը ընդունիք, իսկ եթէ հակառակ ընթացք մը բռնէք, այն ատեն մենք ամէն ջանք պիտի ընենք բաժանման օրէնքը գործադրելու համար։ Մեզ պէտք է միայն Դանքլէին համակիր կուսակցութեան բարոյական օժանդակութիւնը. վստահեցէք մեզ, և եթէ չէք հաւատար, անկեղծօրէն անվստահութեան քուէ տուէք։» Պ. Քլեմանսօ ընդունեց Մօժանի օրակարգը որ հետեւեալն է. «Երեսփոխանական ժողովը կառավարութեան բաժանման օրէնքը ծրագրին և անոր ուժին մասին, կը հաստատէ թէ կառավարութիւնը բաժանման օրէնքը պիտի գործադրէ և կը մերժէ որ և է յաւելուած»։ Այս օրակարգին առաջին մասը ընդունուեցաւ 405 քուէով ընդդէմ 113ի, երկրորդ մասը 410 քուէով ընդդէմ 161ի։ Ապա ամբողջ օրակարգը ընդունուեցաւ 416 քուէով ընդդէմ 163ի։ Ֆրանսական կառավարութիւնն այժմ առանց որ և է կողմնակի միջամտութեան պիտի գործադրէ բաժանման օրէնքը համերաշխօրէն։

ԱՃՈՒՐԴՈՎ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Յառաջիկայ կիրակի, 18 Նոյեմբեր, առաւօտեան ժամը 10ին, Բերա, Տէքէ Սոքաք դեղարանին վրայ գտնուող թիւ 1 տան (մուտքը Բուլօղլու փողոցէն) ճոխ կարասիները պիտի վաճառուին, որոնք կը վերաբերին սալօնի, ճաշարանի, ննջասենեակի. նաեւ զանազան մեծութեամբ խրքական գորգեր, ջահեր, դաշնակ, լուսանկարներ, հայելիներ, զարդեր, վարագոյրներ, եւայլն, եւայլն։

Բերա, 14 Նոյեմբ. 1906

Է. ՏԸ ԹԱՍԹԻՕ

Գօմիսէր-Փրիզէօր

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 2/15 Նոյեմբեր

Օսմ. Թոնս. Միաց. 4 %	Օ. Ո.	102 08
Ամէնէն բարձր գին	»	102 08½
Ամէնէն վար գին	»	101 34
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	ֆր.	152 25
Ամէնէն բարձր գին	»	152 25
Ամէնէն վար գին	»	151 75
Թրանսվալ	»	50 50

ԲԱՑՈՒՄ 3/16 Նոյեմբեր

Օսմ. Թոնս. Միաց. 4 %	Օ. Ո.	102 11
» » » ժամը 6½ին	»	12 —
Ռումէլի Երկաթուղի	ֆր.	152 25
» » ժամը 6½ին	»	152 25
Բրէսի Ֆոնսիէ Էմէքսին Ա.		320 50
» » Բ		268 75
Բարափ Կ. Պոլսոյ		454 —
Անատ. երկթ. պարտթ. Ա. սերի		516 —
» » Բ. սերի		514 —
» » բաժնեթուղթ Ա.Ո.		18 10
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէ Համիտիէ	»	05 15
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4 72
Օսմ. ծխախոտ		19 27
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 20
» ժուիսանս		6 47
» պարտաթուղթ		495 —
Թրանսվալ	ֆր.	67 50
Տէրգոսի Ջուրի Ընկ.		316 —
Գալիա Բուրա Այտըն		695 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 —
Սալօնիկի պանքա		175 —
Մեսինա Ատանա պրտղթ. Ա.Ո.		17 —
Բարասու առանձնաշնորհեալ		146 —
» սովորական		139 —
» 5 % պարտաթուղթ		92 —
Բարափ Իզմիրի		266 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		— —
Հելլենական պարգեւաւոր թղթ.		435 50
»	Օ.Ո.	4 05

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ.Ո.	3 37½
Օսմ. » 8 »		4 50
Ռումէլի երկաթուղի	ֆր.	2 25

Փոխ. հրապարակ Օսմ. Պանքայի

	գնում	վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	109 30	110 12½
չէք	109 34¼	110 12½
Բարիզ 3 ամիս ֆր.	23 2½	22 81
չէք	23 1¼	22 91
Պերլին մարք	18 70	18 62
Վիէննա քուռոն ֆիօր.	21 29	21 29

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 15 Նոյեմբեր

Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց. Կ.Ո.	93 —
) գոց.	93 12
Օսմանեան Կայս. Պանքա	17 37
Եգիպտական միացեալ	102 25
Անգլիական քոնսոլիտէ	86 66
Հելլենական 5 % 1889	52 75
» Մօնօբոլ	53 50
Պուլկարական փոխառ. 1892	101 —
Թրանսվալ	2 37
Ռանտ Մայն	5 97
Ռուսական 4 % 1888—889	76 50
Ճափոնական 4	— —
Փոխանակագիր Բարիզի վրայ	25 50
Դրամազեղչ	

ԲԱՐԻԶ 15 Նոյեմբեր

Միաց. Օսմ. պրտղթ.) բաց. Կ.Ո.		93 87
) գոց		94 35
Ռումէլի երկաթուղի	ֆր	53 —
Օսմ Կայս Պանքա	»	686 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	451 —
Օսմ մաքսատուն	»	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	95 42
Բրէսի Լիմանէ	»	198 —
Ռուսական 4 % 1901	»	74 75
Թրանսվալ		69 75
Իտալական Ռանթ	»	103 23
Սպանիական արտաքին	»	95 25
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	280
Դրամազեղչ Ֆրանս Պանքայի		

ՊԵՐԼԻՆ, 15 Նոյեմբեր

Օսմ. միացեալ		
Ռուսական 4 % 1903	մարք	— —
Ռումէլի երկաթուղի	»	146 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամսուան		20 480
Դրամազեղչ		

ՍԻՐՈ ՏԸ ՌԷՖՕՐ ԻՕՏԷ
ԿՈՒՍԾ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ
Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրօ Անթիսքօրպիւթիքի և Մօռիւ ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, տժգոյն ու տկարակազմ տղայոց մորթի փշտիկներուն դէմ. ինչպէս նաեւ վիզի գնտիկները հալեցնելու և ախորժակը բանալու համար։
Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց և բոլոր դեղարանաց մէջ Ա.

Գործակատար՝ Մ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ՄՇՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉԸ

20 ղրուշ փոխանակ 60 ղրուշի

Սուրբ երկիր, նկարագր. Ս. Երուսաղէմի, պատկերազարդ, Տ. եպիսկ. Պալեան, գին 6 ղրուշ. Բամպիազարդ Տիկին, Ա. Տիւմա, թրգմ. Պետրոս Ատրունի, 8 ղրուշ. — Փիլիսոփային աշակերտը, Բօլ Պուրժէ, թարգմ. Օ. Չիֆթէ Սարաֆ, 6 ղրուշ. — Պատմութիւն պաշտամանց հին եւ նոր ազգաց՝ Խ. Ե. Մխիթարեան, 6 ղրշ. — Յիշատակաց ծաղիկներ, փունջ առաջին, Ռուբէն Որբերեան, 6 ղրշ. — Մանուշակներ՝ ոտանաւոր՝ Պօղոս Եուսուֆեան, 3 ղրշ. — Ամուսնական առողջաբանութիւն՝ Տր. Բլէման, Թրգմ. Սիսակ 5 ղրշ. — Լուծեալ աէր, գրեց Բենիամին Եղիազարեան, 4 ղրշ. — Բառարան Թուրքերէնէ հայ. յօրինեց Ս. Մ. Գաստպեան, 5 ղրշ. — Կոկոններ՝ ոտանաւոր՝ գրեց Ե. Տ. Եղիազարեան 5 ղշ. Տիկին Ռօժ Լէտուա Բօտ, Թարգմ. Զարմայր Զուկէս ղշ. — Ազատ նշոյլներ, արձակ և ոտանաւոր, գրեց Բ. Խաչէչեր Զուկէս ղրշ. — Պատմ., իմաստ., վիպական, բանաստեղծական, գիտական, առողջաբանական եւն., վերոգրեալ 12 հատոր գիրքերը, որոնք իրենց այլազան պարունակութեամբ ամէն հասակի եւ սեռի ընթերցման արժանի են, անհաւատալի գնով մը մի միայն 20 ղրուշ վճարելով կրնան ստանալ Մշճեան գրատունէն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար Եօգուշը, Թիւ 29, գաւառաց համար բօսդի ծախք 7 ղրուշ աւելի։

Հասցէ՝
Տէրսաատէթտէ, Չաքմաքճըլար Եօքուշընտա, նիւմէրօ 29, Մշճեան քիւթիւպխանէսինէ։ 1—10

Cie RUS E
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Նոյեմբեր
Դչ. 17,30 Իզմիր, Պիրէօս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բոր Սայիտ ու Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւին հետ։
Դչ. 17,30 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Քերասունտ, Տրապիզոն, Րիզէ, Պաթում, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։
Դչ. 18|3 Սէվաստաբօլ ժամը 10ին։
Եչ. 20|23 Օտեսա ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ, Ազով, Օտեսա-Խէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայեվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Եչ. 20|1 Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա, իրիկուան ժամը 4ին։
Ուր. 21|2 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպօլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօռ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 22|3 Օտեսա, իրիկուան ժամը 4ին։
40-50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ
Ն. ԲԱՔԷ եւ ԸՆԿ.

Ա.	կարգ	Բարիզի համար	200	ֆր
»	»	Մարսիլիոյ »	160	»
Բ.	»	Բարիզի »	150	»
»	»	Մարսիլիոյ »	120	»

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 3—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս 2|14 ին 320 Ա.Ֆէր 20 յուակիր Ֆոնտամով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըլ խան, Հէզա էն փողոց. Թիւ 14, Բօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Արձանագրութեան գրասենեակ Ընկերութեան, Պաղչէ Գարու, Թրամուէյի ճամբան, Թ. 40, մաքսատան մօտ։
Պոլիս, Մ. Մ. Ի. Սառօք եւ Ռօսիդի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պաղճէ Գաբու Թիւ 10։
Պոլիս, Ասպտի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէյօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պաղչէ Գարու, Իզմիր փողոց։
Պոլիս, Իհսան պէյ, Իզզէթ փաշա խան։
Գատըգիւղ, Բեամբլ Էֆ., չուկայի հրապարակ։
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի։
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց
Երէնգիւղ, Թէօյոկօս Եօանիտէս, նամակատան մօտ։
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, Թիւ 137։
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։
Բէնտիք, Բ. Սօմմարիբա։
Մեծ Կղզի, Բէսու Էֆ.։
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, կայարանի հրապարակ։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։ 8—50

ՍԻՆԿԷՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ
THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատւոյ վկայական և չքնաղ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին։
) 2. » » Ղալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի քովը։
) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս) 1. Սուլթան համամ Թիւ 2։
) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120։

Դասերը և Նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։ 16 13—50

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ! ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ!
ԼԱՄԲԱՐԻ ՇԻՇ "ՔԱՐԺՔ"Օ
ամէն մեծութեամբ եւ ամէն ձեւով

Լամբարի միւս շիշերէն տասը անգամ աւելի կը դիմանայ խոնաւութեան եւ պաղ ջուրի մէջ, եթէ նոյն իսկ վրան սրսկէք՝ երբ վառած լամբերուն վրայ կը գտնուին շիշերը։

ՖԻԼԹՐ "ՉԷՄՊՐԼԷՆ" (Բասթէօրեան դրութեամբ)
Լաւագոյն ֆիլթրը՝ թիֆոյէ եւ ուրիշ հիւանդութիւններէ զերծ մնալու համար

Դիմել Իլիաս Բարաքօ եւ եղբօր ընդարձակ վաճառատունը, Պոլիս, Ֆինճանճըլար, Րիզա Փաշա խան, ուր կը գտնուին ապակիէ, յախճապակիէ եւ բիւրեղէ առարկաներ, զուտ ճարոնական ապրանքներ, յախճապակեներ եւայլն։ Մասնաճիւղերը կը գտնուին Ղալաթիա, Թիւնէլ փողոց, Թիւ 46, Պրուսա Մահմուտ Փաշա խան։ 14 26

ԹՈՄԱՍ ՌԻՒԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօն.	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սարֆօ	1119
Ալէքթ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3721	Միքատօ	3557	Սիբիա	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հօրաթիօ	1600	Միլօ	1 57	Սիլվիօ	119
Աթիսքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէր	[illegible]	Մոնդէպէլլօ		Սէքրս	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուցիլլօ	3119	Թասոս	1323
Պարատինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտալօ	5 40	Նէքօ	1 33	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	418	Էլտորատօ	1520	Ծրինօ	1080	Օտիս	4100	Թոքիօ	3327
Գէյրօ	1371	Էջաքօ	84	Քլէօս	053	Ինթացիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիբսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	212
Գարլօ	1244	Ֆինլանտ	1828	Քոլոնօ	17 0	Բալերմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1053	Պոլօ	510	Վոլօ	1289
Զիքակօ	27 9	Ֆրանչիսքօ	4583	Լէանտրօ	2272	Րիալթօ	3329	Վ. Ուիլսըն	239
Կօսէթօ	1831	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1 43	Րինալտօ	1553	Եէտօս	1350
Գոլօրատօ	4 35	Կիկանօ	1143	Լօրէնցօ	3191	Րոլլօ	1613	Ցէցա	1200
Գոնկօ	2305	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօճէս	1789	Թօրօ	
Գորսօ	895	Կրեմօնօ	1695	Մարէնկօ	1 73	Րոզալինտ	136	Մայօն	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած են.
Ուապինօ շոգենաւը, Նաւապետ Բրօֆթ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս կը սպասուին.
Միխասօ շոգենաւը, Նաւապետ Պրանտըն։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թիւ 22 24. Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—50

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌՈՒԹԵԱՆ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ. 160,000 ՍՏՈՐԱԳՐՈՒՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴ 1904 ՅՈՒՆՎ. 1ԻՆ
ՆՈՐ ԼԱՌՈՒՍ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
Համայնագիտական բառարան եօթը հատոր բաղկացեալ (վեցը հրատարակուած)

Հետզհետէ արդի եանքի պայմանները ամենուն համար անհրաժեշտ կը դարձնեն համայնագիտական լաւ բառագիրք մը։ Այդ պատճառաւ է որ հրաշալի յաջողութիւն մը գտած է ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՆՈՐ ԼԱՌՈՒՍը, որ իր տեսակին մէջ կատարելութիւն մըն է. վերջին աստիճանի կատարեալ, իրապէս արդի պահանջները գոհացնող, շատ հարիւր ընտրեալ աշխատակիցներու կողմէ խմբագրուած, առատօրէն պատկերազարդուած եւ գունաւոր քարտէսներ ու տախտակներ կը պարունակէ։ Այս հիանալի բառագիրքը գերընտիր է մինչեւ հիմա Ֆրանսայի եւ ուրիշ երկիրներու մէջ հրատարակուած նմանօրինակ գործերէն։ Մինչեւ հիմա հրատարակուած վեց հատորները միայն կը պարունակեն 175,000է աւելի յօդուած, 36,000 պատկեր, 67 գունաւոր տախտակ եւ 360է աւելի սեւ եւ ուրիշ գոյներով քարտէսներ։ Այս մէկ քանի թիւերէն կ՚ըլլի է դատել այն մեծ ծառայութիւնը՝ զոր կարելի է սպասել այսպիսի գործ մը։ ԼԱՌՈՒՍ գրավաճառանոցը, Բարիզ, Մօնբառնաս փողոց Թիւ 17, խնդրողին՝ 16 երեսէ բաղկացեալ պրակ մը՝ իբր նմոյշ ձրի պիտի ղրկէ։

Ամբողջ գործին բաժանորդագրութեան համար հիմակուան գինն է 200 ֆրանք՝ թղթակազմ 235 ֆրանք՝ կազմուած, վճարում. 100 ֆրանք ստորագրուած ատեն եւ միւսը՝ վեց ամիսէ վեց ամիս։

Կարելի է բաժանորդագրուիլ Լառուս գրավաճառանոցը, Բարիզ, Մօնբառնաս փողոց, թիւ 17. նաեւ գլխաւոր գրավաճառանոցներուն մօտ։ Բաժանորդագրուողները կը ստանան հրատարակուած վեց փառաւոր հատորները. եօթներորդ եւ վերջինը պիտի հրատարակուի յառաջիկայ յուլիսին։ 52 50—50

EL DIA
ԷԼ ՏԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.
Ընդդէմ հրդեհի
եւ ծովային արկածներու
Դրամագլուխ 10,000,000 ՓԵԶԵԹԱ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԳԱՐԹԱԺԷՆ [Սպանիա
Նախագահ Վարչական Ժողովոյ
ԳԱՄԻԼՕ ՏԸ ԱԿՈՒԻՌՌԷ ԻՍԼՏՍԹ
Վարիչ Տնօրէն
ԼՈՒԻ ՏԸ ԱԿՈՒԻՌՌԷ
Ընդհանուր Տնօրէն
40 50 Պ. ՕԹԻԶ ՀԷՔ
Ղալաթիա, Վօյվօտա խան

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ծովերու եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Իկզի	Նիդօգրիս
Մինեա	Էմէյսիս
Րամսէս	Օզիրիս
Թէյպր	Մօէրիս
Նաւպօն	Ֆայէմ
Նաւարին	Ֆարօս
	Թիպս

Գըսի խս շոգենաւը Սեւ Ծովէն Կ. Պոլիս գալով դեկտ. 1ին Լիվրբուլ ուղեւորելու համար։

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ՚առնեն բայց տեսչուհի չունին։ ստէրլին
Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ՚ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈՂ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթոլ խան, Պաղչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
25-50 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ,

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ամէն ամիս երկու անգամ երթեւեկ
Լիվրբուլի եւ Արեւելքի մէջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թ.նօ
Լուքանիա	12952	Սլավօնիա	10605
Քամբանիա	12950	Սիլվանիա	5598
Քարմանիա	20000	Ուլթօնիա	1 402
Քարօնիա	20000	Պրէսիա	3500
Ումպրիա	8127	Վէրիա	3228
Էթրուրիա	811	Օավիա	29 0
Լուզիթանիա	32500	Սիրիա	2 50
Նորէթանիա	32500	Սիբերիա	29 5
Սաքսոնիա	14280	Սարակօսա	2200
Իվէրնիա	14058	Ալեբբօ	2 50
Քարբաթիա	13603	Շէրպուրկ	1620
Բաննօնիա	9851		

Դիմել առ ՎԱԼԹԸՌ ՍԻԿԸՐ և ԸՆԿ.
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց
19—50

PAPIER FAYARD ET BLAYN
Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ճմլում, վէրք եւն. աննման դեղ այտուցքներու և կօշտի համար։
Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. փնտռել մեր ստորագրութիւնը 1—18

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ
1906 Հոկտ. 21էն (Հ. Տ.) սկսեալ [illegible] 16—50

Վօսփօրէն Կամուրջ

1 Արնվ. չնկ. պէյլ. գուզ. պէշթ.
1 Եմն. միրկ. ր. հիս. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պշքթ.
1 Պէյք. բաշ. չպք. գանլ. ա հիսար. գնտ. պէշկթ.
1 45 ա.հիս. գնտ. վնք. չնկ պէյլ. գուզղ. պշկ.
1 Եէնմ. մէսպ. պյքտ. Թար. եէնք.
1 35 ենք սթն միրկ ր.հիս պէպ անվ գրչ օրթ պէշիքթ։
2 45 Գուզկ։
1 45 Եէնմ մզրպ պէյքտ Թար ենք ոթն միրկ պէշկթ։
2 պէյք. բաշ. չուպ. գանլ. ա. հիս. գանտ. պէշիկ.
2 45 Ա.հ.սար ռանտ վնք չէնկ Պէյլ զզկ պշկ։
2 0 Ր.հիս. պէպ. ար վ. գ չ. օրթ. պէշկ։
3 35 Օրթ գուզ։
3 10 Ր.ա.զվզ, Եէնմ. մէսր. պյքտ. Թար. ենք. միրկ. ր.հս. պէպ։
3 4 Գ տ Պէպ ար վ գրչ օրթ պշկ
3 Պէյզզ. բաշ. չուպլ. գանլ. ա. հիսար. գնտ. պէշկ.
3 15 Եէնմ. մէսր. պ. քտ. Թրպ ենք. սթն. միրկ. պէշկթ։
4 15 Մի. կ ր. հիս պէպ անվ գրչ օրթ պշկթ։
4 0 Ա.հ ս գնտ վնք չնկ պէյլ Գուզկ պշկթ
4 45 Պէյք. բաշպ. չուպ. գնլ. ա. հիս. գանտ. Վնք. Չէնկք. պէյլպ Գուզկ. պէշկթ։
3 15 Ր.ա.զավազ Եէնմհլ. մսպ. պէքտ. Թա պ. ենք. սթն. միրկ. ր. հիս. պէպէք արնվ գրչ. օրթ. պէշկ։
6 40 Պէյլ գուզկ պէշկ։
6 20 Պէյք. բշպ. չպք. գանլ. ա հիս. գնտ. պէպ։
6 15 Ենմ. մէզր.պյքտ. Թրպ. ենք. սթն. միրկ. ր. հիսար պէպ. արնվ. գուրչ. օրթ. պշկթ.
8 15 Ա-Ր. հիսար. գանտ. պէպ. արնվտ. գուրչ. չէնկ. պէյլպ. օրթ. գուզ.պէշկ։
8 Եէնիմ. մէսրպ. պէօյքտ. Թարպ. եէնիք. սթէն. միրկ. ր. հիսար. պէպ. արնավտք. գրչ. օրթ. պէշիկթաշ։
8 5 Պէյզ. բաշ. և ք. գանլ. միրկ. ր. ա. հիսր. գնտ. պէպէք անվ. չնկլ. պէյլ. օրթ. զզկ. զաւ. Ս ս։
7 50 Ր. ա. զավ. մէսր. պէ յք. Թրպ. պյզ. բաշպ. չպլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ. վանիք. չէնկ. պէյլպ. գուզ. պէշիկթաշ։
9 30 Եէնիմ. մէսր. պէօյք. Թարպ. Եէնիք ՍԹ. Մրկ. ր.հիսր պէպ. արվտ. օրթ. գրչ.պշկ։
10 0 Գնտ Պէպ. արն.
10 2 Պէյքոզ բաշ չպք գանլ ա. հիս գանտ պէշիկթաշ։
11 5 Վնք. Չէնկ. պէյլ.
11 33 Օրթք. զզկ։
11 15 Ա.հիս. գնտ. չէնկ պէյլպ Օրթ զզկ պշկ։
11 2 Ենմ. մէսր պյքտ Թրպ ենք միրկ պէպէք արնվ օրթ պէշկ։
12 55 Պէշկ. Իսկ.

Կամուրջէն Վօսփօր

1 40 Պէշկթ. սկիւտ.
1 50 Արնվ. Պէպէք ր. հիս.
2 Պէշկ. օրթ. գրչ արնվ. պէպ. ր.հիս. միրկ. սթն ենք Թ ր պէօյք. մէս. ենմ ա ր.զավ։
2 5 Վնք Գանտ ա. հիս։
2 15 Պէշկ. զզկ։
2 45 Պ, կ. ա. վ. պէպ. գնտ։
3 Պշկթ. գուզկ. պէյլ. վնք. չէնկ. գանտ. ա. հիս. գանլ. չպուզ. բշպ. պէ քոզ.
3 5 Գուզկ. օրթ.
3 20 Պշկ պէպէք ր.հս միրկ։
3 5 Վնք. գնտ. ա հիս։
3 30 Գապթ. Պէշկթ. գուզկ. օրթ. պէյլ չէնկ. արնվ. վնք. պէպք գանտ. ա. ր. հ. ս. միրկ. գանլ. սթն ենք. բշպ. պէյքօզ։
4 05 Պէշկթ. օրթ գուզ արնվ պէպ ր.հ.ս մրկ սթն ենք Թար պէյք մէս ենմ։
5 Պէշկ. գուզկ պէյլ չէնկ վնք գանտ ա. հիս. գանլ չպք բաշ պ յք Թար պէյքտ մէս ենմ
6 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սթն. եէնք. Թր. պէօյք. մէս. ենմ. ր. ա. զավազ
7 10 Պէպ. գանտ. ա.հիսր. միրկ. գնլ չպք. ենք բաշ. Պէյ քոզ։
6 10 Գուզկ. պէյլ.
6 45 Պէշկթ. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնավ. Պէպ. գանտ. ա. ր.հիսար
7 45 Պշկթ. օրթ. գրչ. արն. պէպ. ր.հիս. միրկ. ենք. Թրպ. պէօյք. մէս. ենմ.
8 40 Պշկ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար. գանլ. չու. բաշ. պէյքօզ
9 15 Պէշիկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր.հիս.միկ. սթն. ենք Թար պէօյ մէս եէնմ.
10 25 Պէշքթ. գանտ. ա. հիս. գանլ. չու. բաշ. պէյք. մսպ. ր ա.զավ։
10 2 Գապ Պշքթ. Սկիւտ.
9 45 Պշկթ. Գզկ Օրթ պէյլ. չնկ. ա.ն Պէպ.գնտ.
10 30 Պշկթ. պէպ մ կ ենք Թար պէյք մէս եէնմ
10 45 Պէշկ. օրթ. Գո չ. ա վ. պէպ. ր. հիս. միրկ. գնլ չպք. բշպ. պյքօզ.
10 35 Պշկ. Գուզկ. ա.հիս։
10 50 Պէշկ. պէյլ չէնկ վնք
11 10 Գուզկ. օրթ.
11 2 Պէշկթ. պէյլ. գնտ. ա.հս. գնլ. չու. բշպ. պէյքօզ
11 40 Պշկ. մրկ. սթն.ենք. Թար պէօյ. մէս ենմ։
11 45 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ր.հիսար. միր. սթն. ենք.
11 50 Գուզ. պէյլ. չնկ. վան. պէպ գնտ. ա.հս.
12 25 Օթք. արնվ. պէպ. ր. հիս. միկ են։
12 30 Պէշկ. զզկ. պէյլ. չէնկ. գրչ արնվ.
12 35 Պշկ. գնտլ. ա.հս. գանլ. չու. բաշ. պէյքոզ
12 40 Եէնք. Թրպ. պէօյք. մէս. եէնմ.

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ԳԻԾ

Սկիւտարէն Կամուրջ				Կամուրջէն Սկիւտար			
1 15		8 15	Պէշիկ.	1 40	Պէշիկ.	8 15	Գապ. Պէշիկ.
2 —		8 45		1 55		9 10	
2 45		9 30		2 35		9 40	
3 30		9 45	Գապ. Սիրք.	3 20		10 10	
3 45	Գապ. Սիրք.	10 —		3 50		10 30	Օր.էն Գպ.Սկ.
4 —		10 30		4 20	Պէշիկ.	10 35	
1 30		10 55		4 45	Օր էն Գպ Սկ.	11 —	
5 —		11 —	Գապ. Սիրք.	4 50		11 25	
5 45		11 20		5 35	Պէշիկ.	11 45	Օրք.էն Սկտ.
6 —	Գապ. Սիրք.	11 45		6 25	Պէշիկ.	11 50	
6 30		12 15		6 45	Օր.էն Գպ.Սկ.	12 20	
6 45	Պէշիկ. Գապ.	1 —		7 15	Պէշիկ.	12 50	
7 25				8 —	Պէշիկ.		

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (3)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒԼԸՎԷՆ

Անծանօթ Կղզին

«ԿԸ ԾԱՌԱՅԵՄ»

Մայր ու աղջիկ ամէնքան սիրալիր խօսքերով թախանձեցին որ առնմանայ ընդունիլ հրաւէրը։ Մայիս 15էն մինչեւ Յունիս 15 հրաւիրուած եմ։ Անգլիական այդ սովորութիւնը, որով կը ճշդեն իրենց հիւրերուն ժամանումը և մեկնումի թուականը, շատ գործնական է։ Անկիրթ կացութիւն մը առաջ կը բերէ, որով տանտէրերը չեն հարկադրուիր կարգ մը կեղծ քաղաքավարութիւններ ընելու։

Վաղը կը մեկնիմ։

Ինչո՞ւ համար դէպի Անգլիա կ՚ուղղուիմ նորէն։ Իմ պաշտօնս փոքր, շատ փոքր բան մըն է։ Ֆրանսայէն ստրած բաներս պիտի ներմուծեմ անգլիական ուղեղներու մէջ, իսկ Անգլիայէն կրած տպաւորութիւններս պիտի հաղորդեմ ֆրանսական ուղեղներու։ Մնաց որ, այդ պաշտօնը կրնայ մեծ բան մը ըլլալ, եւ ես ինքզինքս անհրաժեշտ զգալու հրճուանքը կը զգամ։ Հին դիւանագէտի մը հպարտութիւնը կը զգամ, որ կարեւոր պաշտօն մը կ՚ընդունէի, եւ երջանիկ կը զգամ ինքզինքս, ու խօսքը կարենալ ըսելու համար. «Կը ծառայեմ։»

ԱՆԳԼԻԱ

Ուիմպլըտօն
Սեն-Օլաֆ

Անծանօթ կղզին կը չսեմ, ամէն անգամ որ վրան կը ծալլեմ, կամ պարզ խօսելով, պայուսակներս կը պատրաստեմ. վշտի, հաճոյքի, անձկութեան, թեթեւ վախու խառնուրդ մը կը զգամ, բայց ընդհուպ կը հանդարտիմ երբ ինքզինքս գտնեմ այն օմնիպիւսին մէջ, որ դէպի կայարան կը տանի զիս։ Ուղեւորութեան մը պէս կը դիտեմ Բարիզի մարդիկն ու իրերը։ Տարբեր կը թուին անոնց դէմքերը։ Այնպիսի թաղերէ կ՚անցնիմ, ուր չեմ գացած երբեք. միտքս կը դնեմ նորէն տեսնել զանոնք։ Յետոյ կարգը կուգայ գոյներու արձանագրութեան, մեկնումի հրճուանքը. կառախումբին մեկնումը, այդ սկզբնական չարժումը դէպի անծանօթը, մինչ հաճոյքի զգայութիւն մը կը պատճառէ։ Ամէն ով հաւանական է թէ Անգլիացիները դէպ ուղեւորներ են։ Երբեք այդպէս չեմ դատած զանոնք։ Պատուական մը մանկամարդ կնոջմէ մը աւելի լաւ կը դատէ այդ տպաւորութիւնը։ Շատ գոհ կը մնամ երբ Անգլիացիի մը հետ կը ճամբորդեմ։ Գիտեմ թէ դոյդ մը հաճոյականաս բաղդեր պիտի ունենամ, պայուսակս իջեցնել կամ բնականի մը կանչել տալու համար։ Իմ կարծիքովս, Ֆրանսայէն աւելի դէպ բնաւորութիւն ունի։ Ճամբորդութեան մէջ երկար ատեն կը պահէ գրգռուած միճակը։ Իր ընդհատ և ջղագրգիռ չարժումներէն, գրպանները խառնելու եղանակէն, վստահ ըլլալու համար թէ բան մը չէ մոռցած, դիւրաւ կարելի է կռահել Ֆրանսացի ըլլալը։ Մինչ սա խօսքը ընելու երեւոյթը ունի կարծես. «Թո՛ղ զիս չառաջակցիմ։»

Այս անգամ վակոնիս մէջ կը գտնուէին երկու Անգլիացի և երեք Ֆրանսացի։ Թայմզ մը, Մօրնինկ Բօսթ մը, Կօլուա մը, Մաթէն մը, Էքօ տը Բարի մը։ Ընթերցողներէն իւրաքանչիւրը իր կարդացած լրագրին ոգին ունէր։ Երբեմն հաճոյք կը զգամ գրաւ բռնելու թէ այս ինչ կամ այն ինչ թերթը պիտի ելլէ իմ քովս նստող ուղեւորներու գրպանէն, և հազուադէպ կերպով կը կորսնցնեմ գրաւս։

Չկայ աւելի միօրինակ ճամբայ մը քան Բարիզէն Քալէ ուղեւորութիւն մը։ Մանկական անհամբերութեամբ կը սպասեմ ֆրանսական չախաղի անանուն ընկերութեան ուղեւորներու ժամանման։ Անգլիացւոց հոգին մը կը զգամ անոնց նըս. Անոնց կասկածէ գոյնը, ծխախոտ կտրի լեհերը, համակ սպիտակ մարդկային եակները առաջ կը բերեն չոր, մաքուր, անոյշ ամբողջութիւն մը, որուն տեսքը կը սեղմէ սիրտս և կը զուարթէ զիս։ Սեւ ճարտարարուեստները նաւաշ տխուր կը թուին ինծի քան սպիտակ ճարտարարուեստները։

Անգլիոյ դրացնութիւնը զգալի կ՚ըլլա՛յ արդէն. չէ՞ մի որ Քալէէն ո՛չ հեռու, աւազակոյտի մը կողին վրայ, դալարաղբերէ կազմուած խոշոր տառերով կը անխուի. «Փա՛ս Ցիտուս—Բրիտանի։» Ուրախ մըն էր միթէ։ Ծովու օդը վակոնէն ներս թափանցածին պէս, ընտանիքս քով կը վազեմ՝ Մանշը տեսնելու համար։ Երէկ հանդարտ չէր բնաւ։ Արդարեւ, ճամբորդութիւնը շատ դժուարին կատարած էինք։ Նոր շոգենաւին սրահը շատ լաւ յարդարուած է ու լուսաւոր է։ Բազմոցները դիմացկուն կաշիով մը ծածկուած են. հոս հոն ծաղիկներ ալ կան։ Ճերմակ զգեստով սպասուհին մեծ արհեստաւորութեամբ կը կատարէ իր տաժանելի ծառայութիւնը։ Ինծի խոստովանեցաւ թէ ամբողջ տարի մը ծովախտէ տառապած էր, սակայն գերմարդկային ճիգեր կատարած էր՝ ինքզինքը չմատնելու համար։ Մինչ կը մաքրնայի զինքը, ուղեւորները դարմանելու պարտաւորութեան համար, ան պատասխանեց. «Կը սիրեմ նաւեներուս ցաւերը սփոփել, բարիք ընել անոնց. չեմ կրնար ինքզինքիս համար ապրիլ միայն։»

Անգլիոյ հողին վրայ ոտք դրածին պէս, նոյն իսկ իր շոգենաւերու չարժուն հողին վրայ, մարդ կը զգայ թէ կարգապահութեան երկրին մէջ կը գտնուի, որ իր ուժը կազմող մեծ բանն է։ Երբ շոգենաւը կանգ առնէ, մութ կապոյտ գոյն համազգեստ, դդակ և թիկնոցով կրող բեռնակիրներու խումբ մը, որոնք շոգենաւային ընկերութեան թիւը կը կրեն, կամրջակին վրայ կ՚ելլէ։ Տրուած նշանի մը վրայ, զանոնք մեկուսացնող կայանած չուանը կը վերցուի, և ամբողջական գեղեցիկ չարժումով մը, ամէնքը մէկանց կը խուժեն դոյքերուն վրայ, կառախումբը տանելու համար։ Հին պաշտօնեայ մը կ՚աղաղակէ բարձրաձայն. «Ձէրի՛նկ—Բրոս»— «Վիքթօրիա։» Այսպէս ճշտօրէն կը գիտնաք թէ ո՛ր վակոնը պիտի նստիք, այս կամ այն կայարանը վար իջնելու համար։

Քալէէ մեկնած ատեններս յանկարծ աղուոր արեւ մը կար, պայծառ մթնոլորտ մը, վերջալոյսի ամրան օդ մը։ Եւ ահա ժամ մը քառորդ մը ճամբորդելէ յետոյ, Տուվրի մէջ անձեռ օդ մը կը գտնեմ՝ գորշ ու ցած երկինքով, ինչպէս նաեւ կապարագոյն ծով մը, կծու հով մը՝ որուն խառնուած են որոշ կաթիլներ։ Ապշահար մնացի։ Առաջին անգամ ըլլալով, իրաւէ կ՚ըլլայի թէ Անգլիա Հիւսիսային ծովուն մէջ կը գտնուէր իրապէս։ Հազիւ թէ ծովակերպէն հեռացած, անմիջական այդ տպաւորութիւնը անհետացաւ։ Ընդհանուր զգայի անգլիական դաշտերու հանգչեցուցիչ մեղմութիւնը։ Իր թարմ կանաչութեամբ, իր աղուոր ծառերով, կարծր խոտի իր գորգերով ստեղծուած ըլլալ կը թուի աշխատաւոր ժողովուրդեան մը աչքերը և անդամները հանգչեցնելու։ Հաճոյքով կը տեսնեմ Քէնթի կոմսութեան մէջ գտնուած նմայիչ դաշտերը, բլուրները, ուր սիրուն արահետներ կան. փոքր ոչխարներ կ՚արածին պարարտ մարգերու մէջ, ուր ջուրի տաշտեր կան անոնց համար, խնամով պատրաստուած։ Անգլիոյ մէջ ջուրը չի պակսիր անասուններուն ակոսներուն վրայ։ Ճամբուն երկայնքը հոս հոն կը տեսնուին չարժուն արասներ՝ բաց գոյնով, որոնք ուրիշ բան չեն՝ եթէ ոչ մարդկային էակներ, թէնիս, քրիքէթ և ֆութպոլ խաղացողներ։ Առաջ կը վազեն, ետ կը դառնային, իրենց թեւերը կը չարժէին, կը համախմբուէին, և յետոյ կը ցրուէին։ Հեռուէն և երկաթուղիի բարձունքէն դիտուելով՝ զարմանալի ու անիմանալի երեւոյթ մը ունէր այդ ամէնը։

Հիմա որ աւելի խոր կը դիտեմ ամէն բան, Լոնտոնի ու Բարիզի պէս քաղաքի մը մերձեցումը յուզում կը պատճառէ ինծի։ Շատ տ՚կար գաղափար մը ունիմ անոնց վրայ, բայց այդ չափն իսկ կը բաւէ զգացնելու իմ ձգձգմութիւնս։

(Շարունակելի)